

Souhrnná teritoriální informace Norsko

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským
úřadem ČR v Oslo ke dni 30.10.2011

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu

- Norské království (Kongeriket Norge)

1.2. Rozloha

Celkem 385 364 km² z toho:

- pevnina + přilehlé ostrovy 323 802 km²
- souostroví Svalbard (Špicberky)
- ostrov Jan Mayen

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

Počet obyvatel :

- 4 958 000 (k 30. 10. 2011)

Hustota obyvatelstva:

- 12,9 obyv./km²

54,5 % ekonomicky činného obyvatelstva

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

- roční přírůstek činil 98 950, t.j. 1,7 % (65% z tohoto množství tvořila imigrace a 35% přirozený přírůstek obyvatelstva v důsledku vyššího počtu narozených než zemřelých)

1.5. Národnostní složení

- přes 93,5 % Norů, 6,5 % různé národnosti

národnostní menšiny tvoří zejména:

- Poláci, Švédové, Němci, Dánové
- dále také Iráčané, Němci, Litevci, Somálci, Filipínci, Rusové, Britové, Američané, Thajci, Pakistánci, Indové a další; v nejsevernějších oblastech žije okolo 20 000 Laponců

1.6. Náboženské složení

Většina se hlásí k státní evangelicko-luteránské církvi. Islámské vyznání uvádí přes 72 000 zaregistrovaných členů. Římských katolíků je statisticky registrováno přes 46 000.

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

Dvě rovnoprávné verze norštiny (bokmaal a nynorsk, jejíž používání v poslední době mírně slábne, nicméně se udržuje m.j. v oficiálních státních publikacích), běžná je znalost angličtiny.

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

- 19 krajů (18 územních celků a hlavní město Oslo)
- 454 samostatných obcí

Největšími sídly co do počtu obyvatel jsou:

- Oslo - 606 860 obyvatel (k 30. 10. 2011)
- Bergen - 266 600
- Trondheim - 174 936
- Stavanger - 125 850
- Bærum - 121 213
- Kristiansand - 81 200
- Fredrikstad - 74 638
- Tromsø - 68 305
- Drammen - 67 566
- Skien - 53 668

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

Norská koruna (norsk krone, zkratka NOK) je plně směnitelná. Dělí se na 100 øre (nejmenší užívaná mince 50 øre). Běžně směnitelné cizí měny včetně Kč jsou v norských bankách akceptovány a měněny. V EURO i v jiných měnách lze vést bankovní účty, některé norské vnitřní obchody rovněž evidují své ceny v EURO.

Kurs norské koruny k 30.10.2011: 1 USD = 5,54 NOK, 1 EUR = 7,71 NOK.

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

Státní svátky v roce 2011

- 01. 01. - Nový rok
- 01. – 05. 04. - Velikonoce (pohyblivý svátek)
- 01. 05. - Svátek práce
- 13. 05. - Nanebevstoupení Páně (pohyblivý svátek)
- 17. 05. - Státní svátek - Den ústavy (1814)
- 23. - 24. 5. - Letnice (pohyblivý svátek)
- 25. – 26.12. - Vánoce

Pohyblivé svátky:	2011	2012	
• Velikonoce		21.-25.4.	5.-9.4.
• Nanebevstoupení Páně		2.6.	17.5.
• Letnice		12.-13.6.	27.-28.5.

http://www.ssb.no/english/subjects/00/minifakta_en/en/

Obvyklá pracovní a prodejní doba

Obvyklá pracovní doba: 08/09.00 –15.30/16.30 (v létě řada institucí do 14.30/15.00).
V červenci mají výrobní podniky 3 týdny podnikové celostátní dovolené.

Obvyklá prodejní doba: supermarkety po/pá 09.00–20/21.00, so 09.00–18.00; ostatní obchody po, út, st a pá 09/10.00 –17.00, čt do 19/20.00, so do 13/16.00; jen velmi omezená část obchodů smí mít otevřeno v neděli (sítě non-stop obchodů „7-eleven“, krámky benzinových čerpadel).

Banky: v zimě do 15.30, v létě do 14.30, v so ani ne otevřeno nemají; existuje však velmi hustá síť bankovních automatů (MINIBANK) a téměř za vše lze platit běžnými mezinárodními platebními kartami.

Pošty mají otevřeno většinou o hodinu déle než banky a poskytují mnohé bankovní a směnářské služby.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

Služby, doprava

Kurs: 1 NOK = cca 3,18 Kč (31.10.2011). Kurs Kč se často mění a je třeba sledovat informace v denním tisku. Norsko není členem EU, a tedy ani EMU, euro se v bankách přijímá a mění (stejně jako ČR). Některé hotely a jiná zařízení euro přijímají. Poskytované služby jsou velice drahé, drobná oprava za hodinu práce stojí cca 800,- NOK.

Cenová hladina zboží i služeb je mimořádně vysoká. Cena potravin a řady jiného zboží odpovídá nominálně ceně v Kč - tzn., že český občan zaplatí téměř 3x více. Cena oděvů odpovídá v přepočtu ceně naší. 1 nocleh v turistické ubytovně stojí od 250 NOK na osobu. Hotely 600–1 500 NOK. Litr benzínu stojí cca 13,70 NOK, litr dieselu kolem 12,80 NOK (září 2011). Poštovní známky (dopis i pohlednice) do ČR a Evropy 12 NOK (do 20 gr) nebo 15 NOK (do 50 gr) - září 2011.

Systém tax - free prodejen umožňuje vrácení části zaplacené daně z přidané hodnoty (podmínkou je účet přesahující 315 NOK, vývoz zboží do 1 měsíce ode dne nákupu a předložení zboží spolu se speciálním potvrzením o jeho nákupu při odjezdu ze země) - vrací se asi 12–19% z ceny zboží (základní sazba DPH je 25%). Některé prodejny mají jiný systém, doklad o vývozu se vrátí na jejich adresu s udáním bankovního účtu, kam lze peníze zaslat - takto vracená částka bývá vyšší. Informace o vrácení DPH lze získat na linku: <http://www.globalrefund.no/default.asp?viewFolderId=-11484&viewDocumentId=11484>

Za používání silnic a dálnic neplatí uživatelé v Norsku jednu souhrnnou částku tak, jak je tomu v ČR, nýbrž různé a proměnlivé poplatky při vjezdu do některých měst, průjezdu nově postaveným úsekem dálnice, přejezdu přes nově postavený most či průjezdu tunelem. Na hlavních příjezdových tratích lze mýtné zaplatit v euro.

Ceny se pohybují od 15 do 300 NOK pro vozidla do hmotnosti 3500 kg. Těžší vozidla platí většinou dvojnásobek. Mýtné pro vjezd do hlavního města Oslo je od 1. 7. 2008 ve výši 25 NOK za vůz do 3500 kg a 75 NOK pro těžší vozidla.

V posledních letech se vybírání mýta v některých městech automatizuje. Při vjezdu do Oslo řidič projede mýtnou bránou a nezastavuje. Pokud je vozidlo vybaveno předplatnou elektronickou kartou, průjezd se z karty odečte. Více informací naleznete na www.autopass.no, kde lze rovněž registrovat automobil a jeho SPZ s uvedením čísla kreditní karty, ze které se jednotlivé průjezdy odčítají. Ostatní, tj. předem neregistrovaná vozidla jsou při průjezdu vyfotografována a platba se uskuteční po průjezdu. Řidič vozidla buď do tří dnů zaplatí dlužnou částku v hotovosti na čerpacích stanicích ESSO nebo na centrále výběru mýtného v centru Oslo nebo mu do 3 měsíců přijde poštou na domácí adresu faktura. Vozy registrované v zahraničí eviduje společnost Euro Parking Collection se sídlem v Londýně, která zašle fakturu zahraničním návštěvníkům, avšak již navýšenou o určitý poplatek.

Některé vnitrozemské silnice protínající pohoří a náhorní plošiny (včetně hlavních tahů) bývají v zimě uzavřeny a jsou sjízdné prakticky pouze v období červen-září. Přibývá tunelů, které dopravu usnadňují. Dopravní informace lze v Norsku získat na telefonní službě 175 nebo na www.vegvesen.no.

Osobní automobily, nákladní automobily a autobusy mohou být kontrolovány z hlediska dodržení povoleného zatížení. Za překročení se vybírají vysoké pokuty. V zimních měsících bývá především kamionům kontrolována vybavenost řetězy a zimními pneumatikami - zjištěné nedostatky mohou být potrestány zákazem jízdy a pokutou.

Parkovné se platí nejčastěji v automatech (často i platební kartou), při nesprávném parkování lze téměř s jistotou očekávat pokutu ve výši od 500 NOK. Při nedodržení povolené rychlosti se výše pokut pohybuje od 600 NOK. Povolená rychlost v obci je 50 km/hod. (vedlejší ulice měst např. v Oslo v naprosté většině 30 km/hod), mimo obec 80 km/hod., pokud není upraveno jinak (na mnoha úsecích 60, 70 km/hod.). V Norsku je jen velmi omezený počet kilometrů dálnic, na většině je nejvyšší povolená rychlost jen 90 km/hod. Pouze na několika krátkých úsecích je povolena rychlost 100 km/hod. Pro řidiče platí zákaz telefonování mobilním telefonem za jízdy, pokud nemá k dispozici „handsfree“ zařízení (pokuta 600 NOK). Při řízení je tolerována hranice 0,2 promile alkoholu v krvi.

Od 1. března 2007 byla jako povinná výbava řidičů stanovena alespoň jedna reflexní vesta, kterou musí mít ve voze na dosah ze sedadla řidiče. Vestu musí obléknout řidič, nebo kdokoliv další při vystoupení z vozidla, které muselo zastavit na vozovce. Vesta musí odpovídat oficiálním technickým standardům a musí se dát vyprat.

Osobní automobily ani turistické autobusy nesmějí tankovat barvené pohonné hmoty („avgiftsfri diesel“), ty jsou povoleny pouze pro zemědělské stroje.

Autobusové spojení ČR - Oslo: Student Agency, Eurolines.

Přímé lety z Prahy do Oslo provozuje ČSA www.czechairlines.no, společnost Norwegian www.norwegian.no a společnost WizzAir www.wizzair.com (létá na letišti Torp Sandefjord, které je vzdálené cca 110km od Oslo).

Naprostá většina obyvatel Norska hovoří anglicky, v oblasti cestovního ruchu nebývá problémem dohovorit se i německy.

Norský stát má „de facto“ monopol na výrobu a prodej alkoholu. Alkoholické nápoje jsou zatíženy vysokými cly a daněmi a jsou tedy velmi drahé. Kromě piva jsou dostupné jen ve speciálních obchodech "Vinmonopolet": víno od 80 NOK a whisky od 300 NOK, v restauraci mnohokrát více. 0,5 l piva v restauraci stojí 50 – 80 NOK. Konzumace alkoholu na veřejnosti není povolena. Většina turistických ubytoven rovněž nepovoluje prodej a požívání alkoholu.

Kouření je zákonem zakázáno ve všech vnitřních prostorech včetně restaurací.

Bezpečnostní situace je relativně uspokojivá, je však hlavně ve velkých městech nutné zachovávat základní pravidla obecné ostražitosti (mít pod trvalou kontrolou vlastní zavazadla, finance a doklady, nejlépe rozděleny na různých místech).

Není dovoleno držet jakékoli bytí minimální množství drogy. Tresty za držení, prodej i pašování jsou velmi vysoké.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Při cestách do zemí EU a Evropského hospodářského prostoru se doporučuje kromě Evropského průkazu zdravotního pojištění být vybaven navíc cestovním pojištěním, které pokryje případné další náklady (spoluúčasť, repatriace apod.).

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Od 1. 5. 2004 platí v Norsku pro vstup a pobyt českých občanů pravidla Evropského hospodářského prostoru (EHP). Český občan tedy pro pobyt kratší 90 dnů nepotřebuje žádné povolení. Od 1. října 2009 nepotřebují občané EHP (kromě Rumunska a Bulharska) žádat o povolení k pobytu. Nově se stačí po příchodu do země pouze zaregistrovat. Registrace se provádí u policie nebo v Servisním centru pro zahraniční pracovníky. Ti, kteří splňují podmínky pro registraci, obdrží nově namísto povolení k pobytu potvrzení o registraci, které je vydáváno na neomezeně dlouhou dobu.

Pro cesty do Norska potřebuje český občan platný cestovní doklad, kterým je cestovní pas, diplomatický a služební pas, cestovní průkaz a také občanský průkaz (od 1. 1. 2006 musí mít občanský průkaz pro cestování do zahraničí strojově čitelnou zónu, tzn. byl vydán od druhé poloviny r. 2000). Cestovní doklad musí být platný po celou dobu pobytu.

V Norsku neexistuje zvláštní přihlašovací povinnost. Zařízení poskytující hromadné ubytování (hotely, penziony, kempy) však musejí návštěvníky registrovat a odesílat policii hlášení.

Občané České republiky mohou **od 1. května 2009 na území Norska pracovat bez pracovního povolení**. Konkrétní informace o pracovně-právních podmínkách jsou uvedeny na linku: http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/norsko/.

Celní předpisy, pojištění, povinná výměna valut

Norsko je členem Dohody o Evropském hospodářském prostoru, není však členem EU, takže celní podmínky při dovozu do Norska nepodléhají systému v rámci EU. Při turistické cestě je možné dovést zboží bezcelně za maximálně 6000 NOK (cca 18600 Kč k 23.9.2010).

Informace lze najít na: http://www.toll.no/templates_TAD/Article.aspx?id=195294&epslanguage=en

V této části je povoleno bezcelně dovést:

- alkoholické nápoje
  - 1 litr o obsahu alkoholu 22% – 60% a 1½ litru s 2,5– 22% alkoholu nebo 3 litry s 2,5–22 % alkoholu.
  - 2 l piva o obsahu alkoholu nad 2,5 %, nebo jiného nápoje o obsahu 2,5 –4,75 %.
- To znamená, že je možné např. dovést 5 l piva, pokud osoba neveze jiný alkoholický nápoj.
- Alkohol může přivážet jediné osoba starší 18 let, nápoj o obsahu nad 22% smí dovést jediné osoba starší 20 let.
  - dovoz nápojů s vyšším obsahem alkoholu než 60% je zakázán.
- cigarety a tabák: 200 kusů cigaret nebo 250 g tabáku a 200 ks cigaretových papírků na osobu starší 18 let.
- Maso, masné výrobky, sýry: maximálně 10 kg dohromady.
- Pohonné látky: na vozidlo maximálně 600 l v normální nádrži vozu + 10 l ve schválené rezervní nádobě.

Povinná výměna valut neexistuje. V hotovosti lze bez omezení dovést nebo vyvézt max. bankovky a mince v hodnotě 25 000 NOK (cca Kč 77500), vyšší částku je nutné přihlásit a zapsat do předepsaného formuláře. Najde-li kontrola vyšší nepřiznanou částku, zabaví ji a uloží pokutu.

Zákaz dovozu narkotik, léků a jedů (léky dovoleny pouze v menším množství pro osobní potřebu - doporučuje se mít potvrzení lékaře), dále zbraní, střeliva a zábavné pyrotechniky, ptáků a exotických zvířat, živých rostlin, vajec, brambor; mléka a smetany (neplatí, pokud pocházejí z Finska nebo Švédska). Povolen cukr do 5 kg, čokoláda a sladkosti do 1 kg.

Platnost řidičských průkazů - český občan, jako občan EU/Evropského hospodářského prostoru, může v Norsku používat řidičský průkaz vydaný v ČR po dobu jeho platnosti. Český občan může požádat o výměnu platného řidičského průkazu za norský, není k tomu však povinen.

Vozidla s českou SPZ mohou řídit jen osoby, které nemají v Norsku trvalý pobyt.

Předpisy pro dovoz psů a koček při krátkodobých cestách se po vstupu ČR do EU zásadně změnily. Informace lze získat na www.mattilsynet.no (vybrat z menu Information in other languages) a v zásadě znamenají, že takové zvíře musí mít identifikační čip, musí být vybaveno pasem EU (EU pet passport) a doklady o provedeném odběru krve (vzteklina), odčervení a dalších prohlídkách. Viz též informace Státní veterinární správy na www.svscr.cz.

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Norsko je vyspělou demokratickou evropskou zemí, ve které cizincům nehrozí jak z politického, tak ani obecného pohledu žádná mimořádná nebezpečí.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

V Norsku jsou všechna telefonní čísla osmimístná, v zemi není třeba vytáčet samostatné uzlové předčíslí pro jiná města. Telefonní síť je moderní, efektivní a telefonování je poměrně levné. Všechny kiosky prodávají telefonní karty (telekort) i SIM-karty (kontantkort) do mobilních telefonů; síť telefonních automatů je hustá.

Adresa Velvyslanectví a Honorárních konzulátů ČR :

(příslušnost pro Norsko a Island)

Velvyslanectví ČR

Fritzners gate 14
N - 0244 Oslo
tel. : + 47 2212 1030, + 47 2212 1031
fax : + 47 2255 3395
e-mail : oslo@embassy.mzv.cz
web : www.mzv.cz/oslo

Konzulární odbor

tel . : + 47 2212 1034, mobilní telefon KO (pomoc v nouzi): + 47 9261 12 83
fax : + 47 2254 8332
e-mail : oslo@embassy.mzv.cz

Honorární konzuláty

pan Dag Astrup STIEGLER (anglicky, norský)
honorární konzul
Návštěvy: Christian Michelsensgt.2A, Bergen
Poštovní adresa: P.O.Box 1124, 5809 Bergen
tel. : + 47 5521 5401
fax : + 47 5521 5425
e-mail: bergen@honorary.mzv.cz

pan Oddvar Kristian KARLSEN (anglicky, norský)
honorární konzul

návštěvy: Kaspo Maskin AS , Tungaveien 38, 7489 Trondheim
Poštovní adresa: P.O.Box 1862 Lade, 7440 Trondheim
tel. : + 47 9323 3100
fax : + 47 7382 3590
e-mail: trondheim@honorary.mzv.cz

pan Arve Hjulstad JOHANSEN (anglicky, norský)
honorární konzul
návštěvy: St.Hansveien 36, Sjøvegan
Poštovní adresa: Lavangnes, 9350 Sjøvegan
tel. : + 47 90975599 (mobil)
e-mail: arve@astafjord.no

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

ČSA - České aerolinie

Adresa: Trondheimsveien 184, N-0855 Oslo, Norway

Tel. : + 47 4747 5151
Fax : + 47 2271 2881
E-mail: oslo@czechairlines.no
Web : www.czechairlines.no

STUDENT AGENCY NORGE - činnost byla ukončena k 1. 6. 2009

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

Tísňová volání :

- Lékařská pohotovost 113 nebo 2293 2293 (Oslo, Legevakten - Storgata 40)
- Policie 112
- Požární služba 110
- Zubní pohotovost 2267 3000 (Oslo)
- Odtahová služba 06000 (Viking) nebo 02222 (Falck)

Další informace :

- www.ssb.no - Statistický úřad
- www.norge.no - všeobecné informace
- www.visitnorway.com - všeobecné informace pro návštěvníky
- www.toll.no - Celní úřad
- www.vegvesen.no - informace pro řidiče (většinou v norštině)
- www.udi.no - Imigrační úřad
- www.met.no - počasí v Norsku
- www.yr.no - aktuální přehled počasí ve vybraných městech

1.18. Internetové informační zdroje

Politika

- www.regjeringen.no - oficiální portál norské vlády
- www.odin.no - ekonomické a všeobecné zpravodajství o Norsku
- www.stortinget.no - parlament
- www.nupi.no/default-e.htm - výzkum, zahraniční politika
- <http://www.norden.org/en/nordic-council/the-nordic-council> - informace o Severské radě
- www.norge.no - všeobecné informace o Norsku
- www.norway.no - všeobecné informace o Norsku

Obchod a ekonomika

- www.regjeringen.no - oficiální portál norské vlády a jednotlivých ministerstev (politické, ekonomické a všeobecné zpravodajství o Norsku)
- www.nortrade.com - obchodně ekonomické informace (oficiální norský obchodní portál)
- www.summa.no - databáze firem (v norštině)
- www.invanor.no - podpora obchodu
- <http://www.oslo.teknopol.no/English/MainMenu/news2/> - informace o obchodu v oblasti Oslo
- www.noramb.cz - Velvyslanectví Norska v ČR
- www.nho.no - Svaz norského obchodu a průmyslu
- www.chamber.no - Obchodní komora Oslo
- www.eksportfinans.no - financování exportu
- www.intsok.no - ropný sektor
- www.giek.no/Engindex.asp - exportní pojištění
- www.ssb.no/english/main.html - Norský statistický úřad
- www.ose.no - burza v Oslo
- www.toll.no - Celní úřad, celní informace
- www.patentstyret.no - Patentový úřad
- www.bedin.no - informace o podnikání v Norsku
- www.aetat.no - veřejné služby zaměstnanosti Norska
- www.udi.no - norský Imigrační úřad
- www.skatteetaten.no - daňové úřady
- www.brreg.no - obchodní rejstřík (registrace firem)
- www.nis-nor.no - norský registr lodí
- www.CarbonNeutralNorway.no - problematika snižování emisí + obchodování emisními povolenkami
- www.bi.no - Norwegian School of Management
- www.fafo.no/indexenglish.htm - Fafo Institute for Labour and Social Research and Fafo Institute for Applied Int. Studies (založeny norskou konfederací odborových svazů)
- www.careerinnorway.no - portál pracovních příležitostí pro zahraniční pracovníky
- www.lovddata.no - norské zákony

Kultura, věda

- www.kulturradet.no - Norská rada pro kulturu
- www.kulturnett.no - kulturní síť
- www.oslopuls.no - programy v Oslo
- www.pluto.no - Pluto (jen v norštině)

- www.rcn.no - norská rada pro výzkum

Zpravodajství

- www.norwaypost.no - the Norway Post
- www.ntb.no - Norwegian News Agency
- www.newsinenglish.no - zpravodajství z Norska v angličtině

Turistika

- www.visitnorway.com - všeobecné informace - oficiální stránky pro zahraniční návštěvníky Norska; cestování, doprava, ubytování atd.

1.19. Adresy významných institucí

Innovation Norway

P.O.Box 448 Sentrum
N-0104 Oslo

<http://www.innovasjon Norge.no/>

Confederation of Norwegian Business and Industry (protějšek našeho Svazu průmyslu a dopravy)

P.O.Box 5250 Majorstua
N-0303 Oslo

www.nho.no

Oslo Chamber of Commerce

P.O.Box 2874 Solli
N-0230 Oslo

www.chamber.no

Federation of Norwegian Commercial and Service Enterprises

Drammensveien 30
P.O.Box 2483 Solli

N-0202 Oslo

www.hsh-org.no

Norské obchodní komory plní zásadně funkci profesní ochrany svých členů. Členství v nich je dobrovolné. Úloha Obchodní komory v Oslo je zvýrazněna její rolí oficiálního norského představitele v Mezinárodní obchodní komoře ICC v Paříži. V Norsku působí toho času 15 norských obchodních komor a 11 bilaterálních obchodních komor. Všechny působí jako soukromo-právní subjekty. Z bilaterálních obchodních komor jsou největší norská- německá a americko-norská.

Operativní zahraničně obchodní aktivity pro norské malé a střední podnikatele zajišťuje agentura Innovation Norway (IN), která má kromě své centrály zastoupení v cca 35 zemích světa. Pobočku v Praze (a zároveň i v Budapešti a Lisabonu) rozhodlo vedení IN uzavřít k 31 .10. 2010.

2. Vnitropolitická charakteristika

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Norsko je konstituční monarchií (ústava ze 17. 5. 1814, modifikována 1884), v jejímž čele stojí od roku 1991 král Harald V. Na základě výsledků parlamentních voleb, které se konají každé 4 roky, král jmenuje na doporučení vůdců parlamentních politických stran předsedu vlády, který sestavuje kabinet. Pro zahájení činnosti nové vlády ústava nepožaduje vyslovení důvěry parlamentem (důvěra se prokáže při podzimním hlasování o státním rozpočtu).

Parlamentní systém je od voleb v září 2009 jednokomorový. V Parlamentu (Storting) zasedá 169 poslanců (počet se změnil ze 165 na 169 po volbách v září 2005) volených na 4 roky (institut předčasných parlamentních voleb ústava nezná). Předsedou Stortingu je poslanec za Dělnickou stranu Dag Terje Andersen, místopředsedy jsou Øivind Korsberg (Pokroková strana - 1. místopředseda), Per-Kristian Foss (Høyre - 2. místopředseda), Marit Nybakk (Ap), Line Henriette Hjemdal (KrF) a historicky první místopředseda přistěhovaleckého původu Akhtar Chaudhry (SV).

Návrh zákona po projednání v příslušném výboru projednává celý Storting dvakrát, a to s minimálně třídenní přestávkou mezi jednotlivými jednáními. Následně ho podepisuje král. I když král zákon nepodepíše, vstoupí v platnost, je-li jeho návrh beze změn schválen plenárním zasedáním dvou po sobě zvolených Parlamentů.

Schválení běžných zákonů vyžaduje prostou většinu hlasů, ústavních zákonů kvalifikovanou většinu. Návrh ústavního zákona musí být předložen během prvních tří let funkčního období parlamentu, nikoliv v jeho čtvrtém, posledním roce, jinak by jej musel navíc potvrdit i příští, nově zvolený parlament. Kodifikace není ve srovnání s ČR úplná, součástí norského práva jsou i oblasti nepsané, zvykové (proto mohou být všechny norské zákony v jediné knize silné jen cca 10 cm).

Mezi hlavní (parlamentní) strany patří Norská dělnická strana, Konzervativní strana, Křesťanská lidová strana, Strana středu, Liberální strana, Pokroková strana a Socialistická levicová strana.

Zásadní historická dimenze norské společnosti - sociální - se projevuje i na spektru stran; programy jsou si velmi podobny, strany se překrývají kolem levého středu. Výrazněji se odlišují pouze Konzervativci (H) a zejména Pokroková strana (FrP), nicméně i ti mají silnou sociální dimenzi.

Norská dělnická strana (Det norske Arbeiderparti, Ap)

Založená v roce 1887, je stranou klasického sociálně demokratického typu. Je tradičně nejsilnější a od války sestavovala nejčastěji vládu (v letech 1945 - 1961 nepřetržitě, aktuálně je u moci od roku 2005). Je velmi úzce propojena s celostátní odborovou centrálou LO (značně levicového zaměření). Obhajuje účast Norska v Evropském hospodářském prostoru. V otázce členství Norska v EU je členská základna mírnou většinou nakloněna členství s preferencí EU zejména ve vedení. Předsedou strany je Jens Stoltenberg (premiérem 2000–2001 a od října 2005). Ap ve volbách 2001 utrpěla největší porážku v historii. Strana v roce 2002 prošla sebereflexí a na podzimním sjezdu ukončila vleklé spory o vedení strany (J. Stoltenberg x T. Jagland), ubírající voličské hlasy, volbou J. Stoltenberga předsedou. Po podzimním sjezdu 2002 J. Stoltenberg také vyzval k vytvoření levicové alternativy k středo-pravicové menšinové vládní koalici se Socialistickou levicovou stranou a Stranou středu. V září 2003 Dělnická strana vyhrála komunální volby se ziskem 27,5% hlasů a potvrdila vzestupný trend. Dělnická strana vyhrála parlamentní volby v roce 2005 ziskem 32,7 % a J. Stoltenberg se stal předsedou koaliční vlády (10 křesel z 19). Navzdory průzkumům veřejného mínění své vítězství zopakoval i ve volbách v r. 2009, kdy strana získala 35,6 % hlasů a 64 křesel v parlamentu. J. Stoltenberg byl opět zvolen předsedou koaliční vlády. Strana se stala vítězem i krajských a komunálních voleb v roce 2011 se ziskem 33,1%, resp. 31,7% hlasů. V současné době se preference strany pohybují okolo 32%.

Konzervativní strana (Høyre, H.)

Je stranou pravého středu. Vznikla rovněž v osmdesátých letech 19. století jako představitelka zájmů podnikatelů. Prosazuje úlohu trhu a soukromého sektoru v ekonomice státu a bojuje za zajištění svobody rozhodování jednotlivce. Konzervativci, kteří vedli vládní koalici v letech 1989–90, do menšinové vlády opět zasedli po volbách v září 2001 (10 ministrů) spolu s křesťanskými demokraty a Liberální stranou. Konzervativci umírněně podporují spolupráci Norska s EU. Od roku 2004 je předsedkyní strany Erna Solbergová. Ve volbách v roce 2005 Konzervativní strana získala pouze 14,1% a z menšinové vlády

přešla do opozice. Ve volbách v r. 2009 získala na popularitě, o čemž svědčilo 17,0% hlasů, počet křesel v parlamentu zvýšila na 30, ale zůstala nadále v opozici. Pozice konzervativců se nadále zlepšuje a v krajských a komunálních volbách v roce 2011 získala již 27,8%, resp. 28% a vládu sestavuje v 11 z 19 norských krajů. V současnosti se preference strany pohybují okolo 30% a konzervativci jsou jasným lídrem opozice současné vládní koalice. Konzervativci vedený blok nesocialistických stran v komunálních volbách v roce 2011 zvítězil nad stranami současné vládní koalice v poměru 56,2% ku 43,8% hlasů.

Křesťanská lidová strana (Kristelig Folkeparti, KrF)

Strana politického středu, klade důraz zejména na tradiční duchovní hodnoty a morálku. Vznikla jako lokální zájmová skupina v kraji Hordaland v roce 1933, od roku 1938 působí po celé zemi. Strana sice podpořila ratifikaci dohody o Evropském hospodářském prostoru, stále však velkou většinou odmítá plné členství Norska v EU. Po volbách v roce 2001 získala KrF post předsedy vlády pro Kjell Magne Bondevika a dalších pět ministerských křesel. Premiér a křesťanský politik K. M. Bondevik byl trvale obviňován z provádění pravicové vládní politiky a odklonu od tradičních hodnot strany, což je uváděno i jako hlavní příčina odlivu voličů (z 12% v roce 2001 na 6–8% v roce 2003). Ve volbách v září 2005 strana získala 6,8% a přešla do opozice. K.M. Bondevik do Stortingu nekandidoval a odešel z norské politiky. Ve volbách v r. 2009 získala 5,3% hlasů, snížila počet křesel v parlamentu na 10. Komunální volby v roce 2011 pozici strany nevylepšily a získala pouhých 5,6% je pro stranu zklamáním.

Strana středu (Senterpartiet, Sp)

Původně strana obhajující zájmy zemědělců a rybářů. Byla a je nejrozhodnějším odpůrcem vstupu do EU a tato základní orientace stále trvá. Varuje před přílišnou liberalizací trhu, prosazuje omezení investic v zahraničí a naopak jejich posílení do vzdělání, zdravotní péče a sociálních služeb. Má podporu zejména mezi obyvatelstvem mimo hlavní centra na západě a na severu země. Politicky ji lze zařadit k levému středu. Strana je počítána do levicové alternativy spolu s Ap a SV. V průběhu roku 2004 Sp potvrzovala svoje postavení jako budoucí koaliční partner. V průzkumech veřejného mínění Sp dosahovala v průměru kolem 5 %. Ve volbách 2005 Sp získala 6,5 % a stala se členkou většinové levicové vládní koalice (4 křesla z 19). Ve volbách v r. 2009 zůstala strana na svých pozicích, získala 6,5 % hlasů a 11 křesel v parlamentu. Ve vládě nyní zaujímá 4 ministerská křesla. V komunálních volbách v roce 2011 strana získala 6,8% hlasů.

Liberální strana (Venstre)

Založena již v roce 1884, se v důsledku referenda o vstupu do EHS v roce 1972 rozštěpila, ale v roce 1988 došlo k jejímu opětovnému sjednocení. Program Venstre se i přes své silné ekologické akcenty v některých bodech podobá programu konzervativců (podpora nových malých a rodinných podniků, prodej části státních podílů v bankách). V řadě dalších je s ním však v naprostém rozporu (podpora sociálního státu, daňová politika, požadavek na zvýšení podpory veřejné dopravy, odpor proti EU). Strana po volbách v roce 2001 zasedla v menšinové koaliční vládě (3 křesla při dvou poslancích). V parlamentních volbách v roce 2005 liberálové získali 5,9 % hlasů a výrazně posílili přítomnost ve Stortingu (ze 2 mandátů na 10). Ve volbách v 2009 se situace změnila, strana téměř propadla a se ziskem 4,0 % hlasů snížila počet křesel v parlamentu o 8 na pouhé dvě. Komunální volby v roce 2011, ve kterých strana získala 6,2%, dávají liberálům solidní koaliční potenciál.

Pokroková strana (Fremskrittspartiet, FrP)

FrP je populisticko/nacionalistickou pravicovou stranou, založenou v roce 1973 odpůrci sociálního státu. V jejím čele stál 28 let charismatický Carl I. Hagen, mezi jehož přednosti patřila schopnost přizpůsobit svoji politickou strategii náladám obyvatelstva a zdůrazňováním problematiky přistěhovalecké a zločinnosti. Nejsilnější pozice má FrP v hlavním městě a v místech s největší koncentrací přistěhovalců (ovšem ne mezi nimi). Je uváděna jako pravicová, skutečným základem taktiky i strategie je ale populismus, který vede ad hoc k silným sociálním akcentům. Pro ostatní strany nebyla FrP dlouho přijatelná jako koaliční partner. V parlamentních volbách v roce 2005 se Pokroková strana se ziskem 22,1% hlasů stala druhou nejsilnější norskou politickou stranou. Při většinovém zisku levicových stran FrP i nadále zůstala v opozici. C.I. Hagen v roce 2006 v čele strany vystřídala Siv Jensenová. Ve volbách v r. 2009 získala strana 22,7 % hlasů a zvýšila počet křesel v parlamentu na 41. Nacionální, proti-přistěhovalecká politika již dnes pod vedením Liv Jensenové zdaleka nepředstavuje hlavní arsenál strany, čímž dokázala vyvést stranu z

politické izolace a vytvořit s konzervativci a křesťanskými demokraty silný blok nesocialistické opozice. Teroristické útoky v Oslo a na ostrově Utoya bývalým přívržencem strany a ultra-pravicovým radikálem A. Breivikem stranu silně poškodily a v komunálních volbách v roce 2011 získala pouhých 11,5% hlasů. Stranu však rozhodně nelze odepisovat a v následujících letech může z historického minima jen posílit.

Socialistická levicová strana (Sosialistisk Venstreparti, SV)

Je jednou z hlavních stran v levém křídle politického spektra. Vznikla ze Socialistické lidové strany, která se počátkem 60. let odštěpila jako levé křídlo sociální demokracie. Na sjezdu v červnu 1995 se přijetím programu „zelených“ principů „přebarvila“ na rudo-zeleno. SV vystupuje proti Evropské unii. Strana již neprosazuje vystoupení Norska z NATO, ale např. při hlasování o rozšíření Aliance jako jediní hlasovali proti začlenění ČR, PR a MR (rozšíření Aliance vázali na postoj Ruska). Strana vystupovala i proti vojenské akci v Afghánistánu či v Iráku. SV je hlavním koaličním partnerem pro Ap. Ve volbách v září 2005 SV získala 8,8 % a 5 křesel ve většinové levicové vládě. Pro SV to byla historicky první účast v norské vládě. Při volbách v r. 2009 získala 6,3 % hlasů a 4 křesla v nové vládě. Strana však totálně propadla v krajských a komunálních volbách v roce 2011 se ziskem pouhých 4,0%, resp. 4,3% hlasů.

Odbory:

Organizováno cca 55 % pracujících, v největší centrále LO cca 37 %. Odbory mají tradičně silný vliv, vedení LO je značně orientováno doleva a jeho zástupci jsou členy Řídícího výboru Dělnické strany.

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

Hlavou norského státu je král Harald V. (nar. 21. 2.1937). V době jeho nepřítomnosti v zemi (či z důvodu nemoci) jej zastupuje jeho syn, korunní princ a následník Haakon Magnus (nar. 1973). Žezlo se až do současné generace dědilo pouze po meči, na základě rozhodnutí parlamentu se od generace následující po dnešním korunním princovi bude moci dědit po meči i po přeslici.

Manželkou panovníka je královna Sonja (nar. 1937).

Manželkou korunního prince je od roku 2001 Norka nešlechtického původu Mette-Marit Hoiby (do manželství přivedla čtyřletého syna, který však nemá následnická práva). Korunní pár má dvě děti - Ingrid Alexandru (nar. 2004) a Sverre Magnuse (nar. 2005).

Sestrou korunního prince je princezna Märtha Louise (nar. 1971), která se v r. 2002 provdala za publicistu Ariho Behna. Pár má dvě dcery: Maud Angelicu (nar. 2003) a Leah Isadoru (nar. 2005).

Přestože je Norsko monarchií, nemá kromě panovnické rodiny žádnou šlechtu. V Norsku existuje republikánské hnutí, které bylo na vzestupu hlavně v období kolem připravované svatby korunního prince. Situace se však po svatbě stabilizovala a monarchie se opět těší větší popularitě než republikánské zřízení.

2.3. Složení vlády

V souladu s ústavou se dne 14. 9. 2009 uskutečnily řádné parlamentní volby, jejichž výsledek byl následující:

Výsledky parlamentních voleb v Norsku

Politické strany	Oficiální výsledky 2009 (%) / změna proti 2005	Počet křesel v parlamentu / změna oproti 2005
Dělnická strana (Ap)	35,6 %/ +2,9 %	64 (+3)
Konzervativní strana (H)	17,0 %/+2,9 %	30 (+7)
Pokroková strana (FrP)	22,7 %/ + 0,7 %	41 (+3)
Křesťanská lidová strana (Krf)	5,3 %/ -1,5 %	10 (-1)
Socialistická levicová strana (SV)	6,3 %/-2,5 %	11 (-4)

Strana středu (SP)	6,5 %/ +0,0 %	11 (0)
Liberální strana (V)	4,0 %/-2,0 %	20(-8)
Ostatní	2,6 %	0

Na základě povolebních jednání byla následně vytvořena většinová koaliční vláda Dělnické strany, Socialistické levicové strany a Strany středu, která získala těsnou nadpoloviční většinu křesel (86) ve Stortingu /norském parlamentu/.

Dělnická strana

- předseda vlády - Jens Stoltenberg
- ministr zahraničních věcí - Jonas Gahr Støre
- ministr financí - Sigbjørn Johansen
- ministr průmyslu a obchodu - Trond Giske
- ministryně zdravotnictví a péče - Anne-Grete Strøm-Erichsen
- ministr spravedlnosti a policie - Knut Storberget
- ministryně rybolovu a pobřežních záležitostí - Lisbeth Berg-Hansen
- ministryně práce - Hanne Bjurstrøm
- ministryně obrany - Grete Faremo
- ministryně kultury - Anniken Huitfeldt
- ministryně pro administrativu, reformy a církevní záležitosti - Rigmor Aasrud
- ministr, šéf Úřadu vlády - Karl Eirik Schjøtt-Pedersen

Socialistická levicová strana

- ministryně školství - Kristin Halvorsen
- ministryně pro výzkum a vyšší školství - Tora Aasland
- ministr životního prostředí a pro rozvojovou spolupráci - Erik Solheim
- ministr pro péči o dítě a rovnoprávné postavení - Audun Lysbakken

Strana středu

- ministr ropného a energetického průmyslu - Ola Morten Boe
- ministryně pro komunální a regionální záležitosti - Liv Signe Navarsete
- ministryně dopravy a spojů - Magnhild Meltveit Kleppa
- ministr pro zemědělství a potravinu - Lars Peder Brekk

3. Zahraničně-politická orientace

Základní osy norské zahraničně-politické orientace představují transatlantická vazba a členství v NATO, úzká spolupráce s EU prostřednictvím členství v EHP a Schengenu a ochrana zájmů na Dalekém severu skrze členství v Arktické a Severské radě. Tradičními prioritami norské politiky jsou boj proti změnám klimatu, humanitární a rozvojová pomoc, prevence konfliktů a multilaterální diplomacie (zejm. OSN).

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Norsko je členem OSN (UNCRO, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNIFIL, UNMIBH, UNMOP, UNPREDEP, UNTSO), NATO, EAPC, OBSE (v r. 1999 Norsko předsedalo), Rady Evropy, OECD, WTO, MMF, ESVO, Severské rady, Rady států regionu Baltského moře, Rady Barentsova moře, AMEC (Arctic Military Environmental Cooperation), Interpol, Intersat, Inmarsat atd. V letech 2001–2002 Norsko obsadilo post nestálého člena RB OSN (předsedalo Sankčnímu výboru pro Irák).

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

Ekonomicky nejdůležitější je Dohoda o Evropském hospodářském prostoru - EEA (uzavřená mezi třemi státy ESVO a EU), která umožňuje Norsku účast na jednotném evropském trhu (s určitými výjimkami zejména v rybářství, zemědělství a ekologii). Norsko se účastní v naprosté většině výborů a dalších těles v rámci EU, ale jen s hlasem poradním. Legislativa EU, pokrytá smlouvou EEA pak musí být Norskem pasivně akceptována. Nad dodržováním EEA bdí společná kontrolní komise ESA. Začátkem roku 2003 byla zahájena jednání o rozšíření Dohody o EHP na budoucí členské země EU. Dohoda byla po obstrukcích Lichtenštejnska podepsána 14. 10. 2003 a vstoupila v platnost 6. 12. 2005. Po vstupu Bulharska a Rumunska do EU byla nová Dohoda o EHP podepsána, vzhledem k odmítavému postoji Norska k rozšíření finančního mechanismu, teprve 29. 3. 2007.

V rámci dohody mezi Norskem a Evropským společenstvím z r. 2004 (platná do 30.4.2009) se Norsko zavázalo zřídit finanční mechanismus ke snižování sociálních a hospodářských rozdílů v Evropském hospodářském prostoru. Na tuto dohodu volně navázal další dokument, dohoda podepsaná Norskem společně s dalšími státy Evropského hospodářského prostoru a Evropskou unií v prosinci 2009 o vyšší finančních prostředků, které budou poskytnuty v letech 2009 až 2014 na snížení sociálních a ekonomických rozdílů a pro podporu spolupráce v Evropě. Příspěvek Norska činí cca 3 mld. NOK (347 mil. EUR) ročně, oproti předchozímu období je to nárůst o 22 procent.

Cílem tohoto mechanismu je přispět k upevnování schopností nových členských států plně se účastnit vnitřního trhu rozšířeného Evropského hospodářského prostoru financováním grantů na investiční projekty v prioritních odvětvích. Česká republika v rámci této pomoci čerpala v letech 2004-2009 celkem 110,9 mil EUR a v letech 2009-14 má alokováno celkem 131,8 mil. EUR. Podrobné informace o fungování mechanismu jsou uvedeny na linku: <http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/financni-mechanismus-ehp-a-norska/1001363/>, informace o podávání projektů, pravidla pro implementaci: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/fm_norska.html.

V průběhu roku 2000 byla finalizována jednání o oficiálním přistoupení Norska k Schengenskému systému, které se uskutečnilo od 25. 3. 2001. Norsko tak získalo statut plného člena Schengenu (rozhodovací právo mají však jen země EU).

V referendu v r. 1994 se již podruhé (poprvé v r. 1972) většina norských voličů (52,3 %) vyslovila proti členství země v Evropské unii. V průběhu roku 2005, po neúspěšném procesu schvalování evropské ústavy, došlo k dalším mírným posunům veřejného mínění v neprospěch členství Norska v EU. Podle nových průzkumů je počet odpůrců vstupu země do EU na rekordní úrovni 65%, zatímco počet příznivců dosahuje pouze 25%. Koaliční dohoda neumožňovala norské vládě ve volebním období 2005–2009 podat žádost o vstup do EU. Stejně ustanovení obsahuje i nová koaliční dohoda na období 2009–2013.

S prohlubující se krizí EU a eurozóny zvláště je vstup Norska do EU velmi nepravděpodobný.

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

Viz kapitola 7.1.

4. Ekonomická charakteristika země

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

Zveřejněné údaje za poslední čtvrtletí roku 2010 potvrdily, že ekonomickou krizi Norsko překonalo a v roce 2011 již očekává hospodářský růst. Za obratem norské ekonomiky stojí zvýšená domácí poptávka (výdaje domácností vzrostly za rok 2010 o 3,7%), zahraniční obchod (pozitivní saldo zahraničního obchodu, které vzrostlo v roce 2010 o 5,9%, představuje 14% norského HDP) a samozřejmě vysoké ceny ropy. HDP pevninského Norska (tj. bez příjmů z ropy a námořní dopravy) vzrostl za IV./2010 o 0,3%, zatímco HDP Norska (tj. včetně příjmů z ropy) vzrostl za stejné období o 2,4%. Celkově norská ekonomika za rok 2010 vzrostla o 0,4% (v roce 2009 poklesla o 1,4%), přičemž odhady Norské centrální banky pro následující roky uvádí návrat k tradičnímu růstu v rozmezí 2-3% (2,1% v roce 2011 a 2,9% v roce 2012).

Obrat ekonomiky potvrzuje i zvýšená míra investic do domácího průmyslu, která vzrostla za IV./2010 o 8,1% a po propadu v letech 2009 a 2010 se očekává silný nárůst v roce 2011.

Norská ekonomika za poslední čtvrtletí roku 2010 vytvořila 18 tisíc nových pracovních příležitostí a v prvním čtvrtletí roku 2011 dalších pět tisíc. Míra nezaměstnanosti tak v lednu byla 3,1% a v únoru 2011 dosáhla vládou vytýčenou hranici 3%, což představuje zlepšení oproti údajům z konce roku 2010 (prosinec 3,4%, listopad 3,6%) a potvrzuje prognózu oživení norské ekonomiky.

Podle revidovaných dat skončil běžný účet platební bilance v roce 2010 v přebytku ve výši 325 mld. NOK (cca 15% HDP). Za takto pozitivním výsledkem stojí především velmi dobrá data zahraničního obchodu. Co se veřejných financí týče, hospodaření státu skončilo rovněž přebytkem, podle předběžných dat stát hospodařil s přebytkem ve výši cca 10,8% HDP (260 mld. NOK).

Vysoké ceny elektřiny v závěru roku 2010 (nárůst o téměř 16% ve IV./2010) vedly k nárůstu meziroční inflace za rok 2010 na celkových 2,5%. V roce 2011 však lednová inflace klesla o 0,5% a v únoru nebyl zaznamenán žádný posun, čímž se meziroční inflace dostala do rozmezí odhadovaném centrální bankou, která pro rok 2011 počítá s inflací v rozmezí 1,8% - 2%. Průměrný plat v Norsku v průběhu roku 2010 vzrostl o 3,75%.

Na lednovém zasedání centrální banky bylo rozhodnuto o ponechání základní úrokové míry na 2% úrovni. Ve svém komentáři však guvernér centrální banky Øystein Olsen naznačil, že oproti prosinci je zvýšení základní úrokové míry „a step closer“. Březnové zasedání však ponechalo 2% úroveň. Norsko je jednou z mála zemí OECD, ve které v průběhu roku 2010 základní úroková míra stoupala, a to dvakrát o čtvrt procentního bodu. Úroky na mezibankovním trhu v Norsku (NIBOR) se stabilně drží v rozmezí 2,3%-3,2% podle délky půjčky. Bankovní prostředí je zdravé. V únoru zveřejnily dvě největší norské banky výsledky hospodaření za rok 2010. Největší komerční banka v zemi DnB NOR dosáhla čistého zisku ve výši 18,11 mld. NOK (54,5 mld Kč.), čistý zisk druhé největší komerční banky Nordea činil 20,98 mld. NOK (63,1 mld Kč). Výsledky potvrzují velký rozmach bankovního sektoru v Norsku, který je dobře regulovaný a stabilizovaný.

Dne 18. března 2011 byla zveřejněna výroční zpráva norského vládního penzijního fondu Global, do kterého vláda směřuje zisky z prodeje ropy a zemního plynu k zajištění budoucích generací. Tržní hodnota portfolia vlastněného fondem činila k 31.12.2010 3,077 bilionu NOK (cca 547,70 mld. USD, 389,8 mld. euro, resp. 9,54 bilionu Kč). Díky příznivé atmosféře na světových trzích v roce 2010 činil zisk fondu 9,62% (264 mld. NOK), což představuje 5. nejlepší výsledek v historii fondu. Vklad vlády z prodeje ropy v loňském roce činil 182 mld. NOK. Celková hodnota fondu s přihlédnutím k posílení NOK oproti většině měn v minulém roce se tak navýšila o 437 mld. NOK. Norský vládní fond představuje největší investiční fond v Evropě a třetí největší na světě. S podílem téměř 2% všech evropských akcií je fond největším vlastníkem evropských akcií na světě.

Dle údajů Norwegian Petroleum Directorate dosáhla celková produkce Norska v roce 2010 230,3 mld. scm, přičemž ropa tvořila 45,3% (1,8 mil. barelů denně), produkce plynu se podílela 46,2% (106,4 mld. scm, tj. 1.833.000 boe/d) a zbytek (8,5%) tvořily další ropné produkty. Norsko tak v roce 2010 bylo 5.

největším producentem zemního plynu (po Rusku, USA, Kanadě a Íránu) a jeho 2. největším vývozcem (po Rusku) a řádově 13.-15. největším producentem ropy a jejím 9.-11. největším vývozcem.

Celkový zisk státu z prodeje ropy a plynu činil v roce 2010 159,3 mld. NOK, přičemž jako čistý zisk bylo do státní pokladny odvedeno 105,4 mld. NOK, což je o 4,7 mld. NOK více, než v roce 2009. Za zvýšením příjmů navzdory poklesu produkce ropy a poklesu ceny plynu (průměrná cena v roce 2010 byla 1,76 NOK za 1m3, tedy o 10% nižší než v roce 2009) stojí především nárůst cen ropy ze 427 NOK za barel v prosinci 2009 na 557 NOK v prosinci 2010. Tomu odpovídají i hospodářské výsledky polostátního koncernu Statoil, jehož příjmy v roce 2010 dosáhly částky 137,2 mld. NOK (oproti 121,6 mld. NOK v roce 2009), přičemž čistý zisk společnosti činil 37,6 mld. NOK (oproti 17,7 mld. NOK v roce 2009).

Bilance norského zahraničního obchodu je dlouhodobě kladná. Norský zahraniční obchod za rok 2010 vykázal přebytek ve výši 341,5 mld. NOK (1024,5 mld. Kč), což představuje 5,9% nárůst oproti roku 2009 a zároveň 14% norského HDP. Kladné saldo je způsobeno především exportem ropy a zemního plynu, který představuje téměř 57% veškerého norského exportu. Při tak velkém podílu ropy na vývozu k přebytku obchodní bilance významným způsobem přispěl i pohyb cen surovin (cena za barel ropy stoupla z 427 NOK v prosinci 2009 na 557 NOK v prosinci 2010). Norským exportérům se však dařilo i v potravinovém (ryby), chemickém a hutnickém průmyslu.

Rok 2011 a výhled norské ekonomiky

Navzdory solidním výsledkům norské ekonomiky (růst HDP pevninského Norska 1%, prognózy substantivního, až 3% růstu v roce 2012, nejnižší nezaměstnanost v Evropě, nízká inflace) a velmi zdravým státním financím (plusový rozpočet ve výši 10-12% HDP, mimořádně kladné saldo zahraničního obchodu, státní dluh ve výši 43,1% HDP) není Norsko v žádném případě imunní vůči problémům eurozóny. Vedle skutečnosti, že norský vládní fond drží dluhopisy postižených zemí EU za více než 50 mld. euro je provázanost norské ekonomiky s eurozónou natolik velká, že její potíže se přímo odráží na kondici norské ekonomiky, pozici norské koruny, jakož i náladě na oselské burze. Dluhová krize a s ní spojená panika na světových trzích způsobila, že v první polovině srpna burzovní index OBX klesl o 21,7%. S oživením v druhé polovině měsíce sice umazal téměř polovinu svých ztrát, aby následně na počátku září zahájil znovu sestupnou tendenci. Na schůzce ekonomických ministrů vlády 16. srpna 2011 nebyla přijata žádná mimořádná opatření. Dle ministra financí Johnseny je nejlepší obranou proti krizi zachování přebytkových rozpočtů, fiskální disciplíny a ideálně i levného NOK, který by usnadnil export při potížích eurozóny. Otázka „levného NOK“ trápí Norsko aktuálně nejvíce. Den poté, co Švýcarsko zafixovalo CHF vůči euru, nastal „run“ na NOK, který během jednoho týdne zhodnotil téměř o 8% vůči euru. Tato situace je velmi nežádoucí pro norské firmy, které mají výrobní náklady v NOK a odbyt v eurech. Průmyslové kruhy a postupně stále více politiků volají po snížení úrokových sazeb a tím uvolnění tlaku na NOK. Norsko, které je závislé na odbytu v eurozóně, nemůže mít agresivnější měnovou politiku než země eurozóny, kde jsou minimální úrokové sazby.

Dlouhodobé obnovení recese v Evropě by utlumilo nadějně se rozběhnuvší norskou ekonomiku v roce 2011. HDP Norska za II. čtvrtletí roku 2011 vzrostl o 0,4%, přičemž HDP pevninského Norska, tj. bez příjmů z ropy a námořní dopravy za stejné období vzrostlo o 1,0%. Za první polovinu roku 2011 vzrostlo HDP pevninského Norska o 2,4% ve srovnání s první polovinou roku 2010. Norská centrální banka předpokládá, že po růstu HDP v roce 2010 o 0,4%, dojde v roce 2011 k nárůstu v již „tradičním“ rozmezí 2-3% HDP.

Míra nezaměstnanosti se v srpnu a září 2011 držela stabilně na 3,3% a mírně tak převyšuje vládou vytyčenou hranici 3%. Míra nezaměstnanosti zůstává na konstantní úrovni a od počátku roku 2010 se pohybuje v rozmezí 3,1-3,6%.

Podle v září 2011 zveřejněných dat skončil běžný účet platební bilance ve druhém čtvrtletí roku 2011 v přebytku ve výši 85 mld. NOK (263,5 mld. Kč), což je téměř o 10 mld. NOK více než ve čtvrtletím předcházejícím. Celkově za první pololetí roku 2011 je běžný účet platební bilance v přebytku 161 mld. NOK (500 mld. Kč), což je o 3 mld. NOK více než za stejné období roku 2010. V evropském kontextu se jedná o mimořádně dobrá čísla. Co se veřejných financí týče, hospodaření státu se v polovině roku 2011 nachází v Evropě ve zcela ojedinělém přebytku 143,3 mld. NOK (445 mld. Kč), a to zejména díky ziskům z prodeje ropy. Vládní příjmy oproti srovnatelnému období roku 2010 jsou o 37,6 mld. NOK vyšší. Výdaje se rovněž zvýšily, nicméně pouze o 15,7 mld. NOK. Norsko by tak nemělo mít problém splnit schválený

rozpočet na rok 2011, ve kterém se plánoval přebytek ve výši 266 mld. NOK, tedy cca 10,4% - 10,8% HDP.

Meziroční inflace se ve třetím čtvrtletí pohybovala v rozmezím 1,3% - 1,6%, což představuje hodnoty dokonce pod rozmezí odhadovaném centrální bankou, která pro rok 2011 počítá s inflací v rozmezí 1,8% - 2%.

Srpnové zasedání centrální banky rozhodlo o ponechání základní úrokové míry na současných 2,25%. V rozhodnutí bankéřů převážily obavy z přílišného posílení NOK a vývoje krize v eurozóně a tak i ponechaly sazby beze změn navzdory určitým inflačním tlakům, které by za normálních okolností spíše vedly bankéře ke zvýšení sazeb. Úroky na mezibankovním trhu v Norsku (NIBOR) se stabilně drží v rozmezí 2,3%-3,2% podle délky půjčky. Bankovní prostředí je zdravé, norské banky vykázaly v druhém čtvrtletí zisk 7,7 mld. NOK.

Dle údajů Norwegian Petroleum Directorate se produkce ropy a zemního plynu v roce 2011 vyvíjí následovně: v období leden-září 2011 celková norská produkce dosáhla 160,6 mil. scm oe (ropného ekvivalentu), přičemž ropa tvořila 73,3 mil scm oe (1,685mil. barelů denně), zemní plyn 72,9 mil. scm oe a 14,4 mil scm tvořily další ropné produkty. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2010 se norská produkce snížila o 4,8%. Tento pokles se však neprojevil do zisků z prodeje ropy a zemního plynu, neboť cena těchto komodit výrazně převyšuje ceny z roku 2010.

Kumulace zisků z prodeje ropy a zemního plynu ve vládním penzijním fondu Global pokračovala i v roce 2011, jakkoliv se ani jemu nevyhnuly turbulence na světových finančních trzích. Druhé čtvrtletí roku 2011 fond zakončil hubeným ziskem 0,3% (9 mld. NOK), přičemž srpnový propad světových trhů znamenal pokles aktiv fondu o 8%, čímž se dostal pod magickou 3 bilionovou hranici. Správci fondu, jakkoliv tento rok bude představovat jeden z nejhorších výsledků hospodaření fondu, se utěšují tím, že světový burzovní index MSCI poklesl od počátku července o 14%, burza v Oslo o 16%, čili 8% ztráta akciového portfolia fondu (který tvoří cca 60% objemu fondu) je „slušný“ výsledek způsobený zejména masivním nákupem německých bondů, které stoupají na ceně. Ztráty za měsíc srpen 2011 představovaly 150 mld. NOK. V průběhu září se pozice mírně zlepšila, mimo jiné i díky globalizaci portfolia na úkor evropských akcií. Aktuální tržní hodnota fondu k 30.9.2011 činí 3,010 bilionu NOK (9,331 bilionu Kč). Fond si tak oproti stavu z 31.12.2010 připsal ke konci září 2011 ztráty ve výši 67 mld. NOK, resp. 2,2%.

Bilance norského zahraničního obchodu je dlouhodobě kladná. Poté, co norský zahraniční obchod vykázal za rok 2010 přebytek ve výši 341,5 mld. NOK (1024,5 mld. Kč), což představuje více než 14% norského HDP, pozitivní bilance pokračuje i v roce 2011. Kladné saldo je způsobeno především exportem ropy a zemního plynu, který představuje téměř 60% veškerého norského exportu. Při tak velkém podílu ropy na vývozu k přebytku obchodní bilance významným způsobem přispěl i pohyb cen surovin (cena za barel v létě 2010 průměrně činila 487 NOK, v létě roku 2011 to bylo 610 NOK). Právě vysoké ceny ropy stojí za přebytkem zahraničního obchodu v období leden-září 2011 ve výši 289,4 mld. NOK (897,1 mld. CZK). Norský vývoz v období leden-září 2011 činil 651,5 mld. NOK, přičemž jen samotné ropy a zemního plynu Norsko vyvezlo za 382,2 mld. NOK, dovoz v témže období dosáhl 362,1 mld. NOK. Pakliže si ceny surovin udrží svou vysokou úroveň, přebytek norské obchodní bilance za rok 2011 má šanci dosáhnout rekordní hranice 400 mld. NOK (1,25 bil. Kč).

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

V běžných cenách v mld. NOK

Hrubý domácí produkt - objem a meziroční přírůstky

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
V běžných cenách v mld. NOK	1945	2159	2271	2534	2408	2496

Meziroční změny objemu v %	2,7	2,3	2,7	1,8	- 1,5	0,3
HDP na obyvatele v tis. NOK	420,9	463,3	482,7	533,3	498,7	510,5
HDP na obyvatele v tis. USD	71,6	78,8	82,1	90,7	84,8	86,8
HDP na obyvatele v tis. EUR	51,2	56,3	58,7	64,8	60,7	62,2

Pozn.: 1 USD = 5,88 NOK, 1 EUR = 8,22 NOK (annual average of daily rates - 2010)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Primární sektor						
Zemědělství, lov a lesnictví	16,1	13,5	16,5	14,4	12,7	17,5
Rybolov	11,6	15,1	11,6	10,0	11,0	18,6
Těžba ropy a plynu	439,8	518,1	475,7	670,0	507,0	520,3
Těžba rud a kamene	3,8	3,9	4,8	4,9	4,2	3,9
Sekundární sektor						
Průmyslová výroba	165,2	186,0	210,6	208,6	206,0	206,2
Stavebnictví	78,6	87,8	101,6	110,8	110,4	108,6
Dodávky el. energie a plynu	41,8	50,9	43,0	58,4	52,2	59,3
Terciální sektor						
Oblast služeb bez vlády	735,7	796,5	877,0	941,0	928,6	929,7
Vládní služby	277,1	295,1	320,6	351,0	377,0	393,6
Z toho sektor obrany	14,0	14,8	16,0	17,0	18,0	18,6
DPH a investiční daň	153,1	172,1	188,7	184,8	186,3	201,2
Ostatní nepřímé daně	63,2	66,1	67,8	69,2	66,9	74,2
Subvence	-40,2	-40,7	-42,9	-45,3	-71,7	-54,7
Statistická chyba	-2,9	-2,7	2,1	-3,8	-0,3	-0,8
HDP celkem	1 942,9	2 161,7	2 277,1	2 543,1	2 408,3	2496,2

Struktura HDP z hlediska užití - hlavní sektory

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Domácí spotřeba	820,4	883,2	941,6	992,4	1 012,2	1073,2
Vládní nákupy	388,9	415,4	447,1	489,0	534,9	558,3

- Z toho pro sektor obrany	29,0	28,8	31,1	33,6	34,9	35,1
Hrubé investice	359,1	409,1	484,6	527,2	515,4	522,3
Export celkem	865,3	1 005,5	1 042,2	1 196,3	1 005,4	1 046,9
Import celkem	546,3	612,1	679,0	731,4	657,8	714,5
Změna zásob a statistická chyba	54,5	60,8	40,6	64,4	-1,8	10,0
HDP celkem	1 942,9	2 161,7	2 277,1	2 543,1	2 408,3	2 496,2

Roční míra inflace

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr v %	1,0	0,8	1,4	2,6	2,6	2,5

Míra nezaměstnanosti

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr v %	4,6	3,4	2,5	2,6	3,2	3,5

Úrokové sazby

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr v %	1,9	2,7	4,3	5,3	1,75	2,00

Vývoj měnového kurzu

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kurs k USD – průměr	6,45	6,42	5,86	5,64	6,28	5,88
Kurs k EUR – průměr	8,01	8,05	8,02	8,22	8,72	8,22

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

Nejdůležitějším norským průmyslovým odvětvím je pochopitelně těžba ropy a zemního plynu, která se na tvorbě norského HDP v roce 2010 podílela 20,8% a zaměstnala přes 95 000 pracovníků. Významnou složkou je i chemický a petrochemický průmysl, který je současně s těžbou ropy a zemního plynu i nejrychleji se rozvíjející oblastí. V chemickém a petrochemickém průmyslu bylo ke konci roku 2010 zaměstnáno více než 32 000 pracovníků, s podílem na tvorbě HDP ve výši cca 1,2 %.

Průmysl jako celek (bez sektoru těžby ropy, zemního plynu, rud a kamene) se podílel v roce 2010 na tvorbě HDP 8,3 % a zaměstnával cca 280 000 pracovníků. Největším norským průmyslovým oborem co do počtu pracovníků a počtu výrobních jednotek je strojírenství, ve kterém bylo zaměstnáno celkem cca 136 000 pracovníků, z nichž více než 11 000 bylo zaměstnáno v hutnictví a to jak železa, tak i hliníku. Podíl strojírenského průmyslu na tvorbě celkového HDP byl v roce 2010 ve výši cca 4,4 %.

Co do počtu pracovníků je na dalším místě potravinářský průmysl s 50 000 pracovníky. Podíl potravinářského průmyslu na tvorbě celkového HDP byl v roce 2009 ve výši cca 1,5 %. Stavebnictví viz kapitola 4.4

Důležitou součástí norského průmyslu je také tiskařský a nakladatelský průmysl (včetně reprodukce), ve kterém bylo koncem roku 2010 zaměstnáno cca 26 500 zaměstnanců, s podílem na tvorbě HDP cca 0,7 %.

Nezanedbatelnou složkou průmyslu je i jeho dřevozpracující část, která spolu s průmyslem papíru a celulosy zaměstnávala koncem roku 2010 cca 21 000 pracovníků. Podíl této složky na tvorbě HDP byl evidován ve výši cca 0,4 %.

Norský průmysl prošel v posledních několika letech značnou modernizací, která bezprostředně souvisí s rozvojem těžebních aktivit v pobřežních vodách, bohatých na zásoby ropy a zemního plynu. Jedná se zejména o výrobu technologií pro ropný průmysl, o výrobu lodí a lodního zařízení i širokou oblast kompletačních oborů.

4.4. Stavebnictví

V průběhu roku 2010 byla zahájena výstavba 21 145 nových domů určených k bydlení. Ve srovnání s rokem 2009 to znamená nárůst o více než 7,5% v počtu zahájených staveb obytných domů. Současně bylo v tomto roce dokončeno 17 832 domů, jejichž výstavba byla zahájena v minulých letech. Ve srovnání s rokem 2009 to znamená pokles ve výši cca 16% v počtu dokončených domů.

V roce 2010 byla zahájena výstavba 8 786 000 m² užitné podlahové plochy, což znamená meziroční nárůst o cca 12,7% proti roku 2009 - z toho 3 035 000 m² obytné plochy (nárůst o 12,9%) a 5 751 000 m² pro nebytové účely (nárůst o 12,6%).

V roce 2010 byla dokončena výstavba 6 483 000 m² užitné podlahové plochy (meziroční pokles o 11,4%) - z toho 2 401 000 m² obytné plochy (pokles o 12,4%) a 4 082 000 m² pro nebytové účely (pokles o 10,1%).

Stavebnictví je svým charakterem v rámci ekonomiky země na rozhraní mezi službami a sekundárním sektorem tvorby HDP, kde je statisticky evidováno. Podle publikovaných údajů vyvíjelo stavební aktivity více než 40 000 stavebních firem, ve kterých bylo zaměstnáno více než cca 200 000 pracovníků. Podíl tohoto sektoru na tvorbě HDP byl téměř 4,7%.

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Norsko má vzhledem ke své geografické poloze a hornatému terénu značně obtížné podmínky pro zemědělskou a zvláště pak rostlinnou výrobu. Rozloha zemědělsky využitelné půdy se od počátku 90. let minulého století prakticky nemění a pohybuje se v rozmezí mezi 10 000 až 11 000 km².

V roce 2010 byla statisticky vykazována jako zemědělská půda plocha 10 200 km², což představuje cca 2,7% celkové plochy Norska. Z této plochy bylo ale reálně obděláváno pouze 3 570 km², tedy cca 35%. Zbývající plochu tvoří louky a pastviny, které jsou využívány pro chov zemědělských zvířat.

V důsledku nepříznivých klimatických podmínek (značná část území se nachází v arktickém pásmu za Severním polárním kruhem a i jižní část Norska má kratší vegetační období než je evropský průměr) dosahuje zemědělství jen podprůměrných výnosů ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi. Asi 20% území pokrývají lesy, které jsou dostatečnou surovinovou základnou pro papírenský, nábytkářský a dřevařský průmysl.

V sektoru zemědělství a rybolovu bylo v roce 2010 zaměstnáno cca 75 000 pracovníků (59 800 zemědělství, 15 200 rybolov), což představuje cca 2,8% praceschopného obyvatelstva. Tento sektor se podílel na tvorbě celkového HDP cca 1,0%.

Počátkem nového tisíciletí poklesl počet norských farmářů z původních 69 000 na asi 49 000 (tedy téměř o 30%). Téměř 90% všech zemědělských potravinářských výrobků spotřebovaných v Norsku je produkováno v Norsku.

Rostlinná výroba, objem produkce hlavních zemědělských plodin

Ze statistických údajů vyplývá, že v roce 2010 byl celkový objem produkce obilovin 1,223 mil. tun, což je o cca 0,20 mil. tun více než v roce 2009. Z toho bylo 293 tis. tun pšenice, 528 tis. tun ječmene, 292 tis. tun ovsu a 32 tis. tun žita.

Osevní plochy (v km²), na kterých byly pěstovány v roce 2010 hlavní zemědělské plodiny, byly následující :

- Ječmen 1 459,2

- Pšenice 719,6
- Oves 759,3
- Žito 67,5
- Olejnatá semena 59,2

Ve srovnání s rokem 2009 byly sníženy zejména osevní plochy pšenice - a to o 12%. Průměrný hektarový výnos pšenice v zemi byl vypočten na 407 kg. Osevní plocha ječmene vzrostla o 95 800 ha na 1,46 mil. ha, průměrný hektarový výnos je 362 kg. Osevní plocha ovsa se snížila o 51 000 ha, průměrný výnos činil 385 kg. Průměrný výnos žita byl v roce 2010 474 kg na hektar.

Norsko je v rostlinné výrobě hlavních potravinářských položek soběstačné. Pozitivní vliv má subvenční politika vlády, která kompenzuje ztížené podmínky pro zemědělskou výrobu v náročných klimatických oblastech.

Tradiční norská produkce brambor byla v roce 2010 úspěšná, když celková sklizeň byla ve výši 321,1 tisíc tun, což představuje výnos 2 425 kg na hektar.

Živočišná výroba

Údaje norského Statistického úřadu za rok 2010 vykazují následující počty chovaných hospodářských zvířat: 37 400 koní, 1 055 200 ovcí, 867 641 kusů hovězího dobytka (z čehož je 239 400 dojníc, které v roce 2010 vyprodukovaly 1,5 mld. litrů mléka), 37 631 koz, 1 600 500 vepřů a téměř 4,1 mil. kusů drůbeže. Norsko je v živočišné výrobě plně soběstačné. Vůči dovozům jsou uplatňována množstevní omezení a to jak v dovozu živých zvířat a živočišných produktů, tak i dovozu potravin a zemědělských polotovarů. Cílem těchto ochranných opatření je především ochrana norských farmářů před konkurenčními dovozy.

Protekcionalistická zemědělská politika Norska je trvale kritizována jak ze strany EU, tak i WTO. Důsledkem ochranných opatření, která ztěžují konkurenci proniknout na domácí trh, ale také velké kupní síly obyvatelstva je, že průměrná cena potravin v Norsku je o více než 50% vyšší ve srovnání s EU 15 (dle údajů Eurostat).

Rybolov

V průběhu roku 2010 bylo norskou rybářskou flotilou čítající 6510 plavidel vyloveno celkem více než 2,5 mil. tun ryb a ostatních mořských živočichů v živé váze 1,3 mil. tun a v ceně cca 11,3 mld. NOK. Z tohoto celkového množství bylo vyvezeno v roce 2010 téměř 90% do 150 zemí světa. Objem produkce na farmách dosáhl 1,56 mil. tun v ceně 22,5 mld. NOK. Hodnota produkce získané na farmách je větší než hodnota produkce z tradičního rybolovu. K hlavnímu nárůstu exportu dochází tradičně u norského lososa, tresky a sledů. Přetrvávajícím problémem zůstávají úniky na farmě chovaných ryb do volného moře (v roce 2010 jich uniklo 570 tis.) a s tím spojené riziko šíření chorob.

V oblasti rybolovu existují optimální podmínky zejména na otevřeném moři. Nezanedbatelný je však i chov ryb, zejména lososa, na rybích farmách, kterého se ročně vyprodukuje cca 1 mil. tun. Norská produkce ryb patří k nejvýznamnějším ve světové ekonomice a ryby spolu s rybími produkty jsou po ropě a zemním plynu další významnou exportní komoditou. Celková produkce ryb a ostatních mořských živočichů dosahuje ročně přes cca 3,5 mil. tun. To znamená, že Norsko je v dotčené oblasti desátým největším světovým producentem. K nejdůležitějším druhům ryb patří zejména losos, treska, sled a makrela.

Nejdůležitějším trhem je EU (zejména Francie, Dánsko a Rusko). V posledních deseti letech dochází k slibnému vývoji exportu ryb do zemí východní Evropy a Asie (Japonsko, Čína). Norsko je největším dodavatelem ryb a ostatních mořských živočichů do zemí EU, s cca 12% podílem na celkovém dovozu tohoto sortimentu do EU.

Přes výhrady mezinárodních organizací, kterými jsou IWC (International Whaling Commission), CITES (Convention on International Trade in Endangered Species) a GREENPEACE, včetně vlád některých zemí OECD, Norsko stále pokračuje v průmyslovém lovu jednoho druhu velryb (minke-whale, plejtvák malý). Pro rok 2010 stanovila norská vláda kvótu výlovu velryb ve výši 1286 kusů (reálný výlov však tohoto čísla nedosáhl). Podobným problémem jsou i tuleni. Přes silný odpor ochránců přírody byl v červnu 2004

přesto schválen zákon, který umožňuje od ledna 2005 regulovaný odstřel těchto savců v pobřežních oblastech Norska.

4.6. Služby

Sektor služeb představuje v norské ekonomice významnou složku, která se podílela v roce 2010 na tvorbě HDP 37,2%. Strukturálně jsou zastoupeny v tomto sektoru všechny standardní oblasti. Nejrozvinutější jsou služby obchodní a služby finanční (bankovníctví, investiční bankovníctví, pojišťovnictví).

Norsko patří do světové špičky co do rozsahu a kvality telefonní sítě (klasické i mobilní), satelitního spojení a datových služeb, které jsou budovány na základě vysokého stupně komputelizace celé společnosti. Nejvýznamnější je společnost Telenor.

Bankovní sektor viz bod 5.4

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Doprava

Geografické podmínky země předurčují osídlení, průmysl i s nimi spojenou specifickou podobu dopravní sítě. Segment železniční dopravy je v Norsku z výše uvedených příčin rozvinut minimálně. Pouze u 242 km železniční sítě se jedná o tzv. "double track lines" (zatímco např. ve Švédsku 3 815 km) a 64 km představuje tzv. high speed rail track. Železniční síť (podle posledních publikovaných údajů celková délka 4 114 km, z toho 2 550 km elektrifikováno) je limitována podmínkami - nesmírně rozlehlá země s nízkou hustotou obyvatelstva a průmyslu, obtížně prostupný terén, vysoké náklady na tunelářské práce, vysoké provozní náklady. V poslední době se vede státní debata o nezbytné modernizaci železniční sítě, která je místy zastaralá, poruchová a vyžaduje další investice.

Rozvinuta je letecká doprava a to jak tuzemská, kde tři letecké společnosti kompenzují rozlehlost země a častou nesjízdnost některých silnic v zimě, tak mezinárodní, kde Norsko je jedním z hlavních podílníků společné letecké společnosti skandinávských zemí SAS. Civilních letišť je v zemi více než 100, z toho cca 65 se zpevněnou přistávací dráhou. V letecké dopravě je zaměstnáno více než 15 000 osob.

Silniční síť se v posledních letech modernizuje s respektem k životnímu prostředí a k potřebám dopravy. Země má 664 km silnic dálničního typu (v okolí hlavního města resp. velkých měst), což je dáno nízkou hustotou obyvatel a tím i provozu. V horských oblastech, zejména na západním pobřeží, jsou velkoryse budovány nové silniční a podmořské tunely zpřístupňující oblasti vnitrozemí a největší ostrovy. Celková délka silniční sítě je více než cca 92 900 km, z toho více než 72 033 km se zpevněným povrchem s cca 18 200 mosty a 1 700 tunely.

Norsko má historicky jednu z největších obchodních námořních flotil (5. největší velmoc - za Řeckem, Japonskem, SRN a Čínou), která měla podle posledních publikovaných údajů k dispozici cca 1 820 lodí s tonáží větší než 40 milionů GT. Z tohoto celkového počtu se pod norskou vlajkou plavilo téměř 890 lodí s tonáží větší než cca 23 mil. GT, která představuje téměř 60% celkového objemu tonáže. Ostatní lodě se plavily pod vlajkami jiných států (např. Bahamy, Singapore, Malta, Panama). Před 30 lety bylo Norsko největší loďářskou velmocí, ale jeho pozice se postupně snižovala a kolísala mezi 3. místem v roce 2004 a 7. pozicí v roce 2006.

Podíl Norska na celosvětové námořní obchodní přepravě v roce 2010 dosáhl 5 % (přitom populace země představuje 0,1 % lidstva). Mimořádně silnou pozici má Norsko zejména co se týká ropných tankerů, tankerů na chemikálie a zkapalněný plyn a offshore loďstva. Celkem norská námořní flotila zahrnuje v současnosti rekordních více než cca 1 800 lodí.

V námořní dopravě je zaměstnáno přes cca 51 400 osob, a tvoří většinou smíšené posádky jednotlivých lodí (více než 60 národností). V námořním průmyslu pracuje celkem asi 90 000 osob. Norské loděnice patří k největším v Evropě a společnost Aker Yards mezi pět nejvýznamnějších stavitelů lodí na celém světě. Tato společnost vlastní 17 loděnic po celém světě - v Norsku, Finsku, Francii, Německu, Rumunsku,

Ukrajíně a Brazílii, s více než 20 000 zaměstnanci. Objednávka stavby lodí však v posledním období vlivem krize klesá. Současným trendem ovšem je, že v norských loděnicích se lodě převážně „pouze“ kompletují z dílů zhotovených zejména ve jmenovaných zemích - z důvodů nižších nákladů. Námořní průmysl představuje přes 7,1% HDP.

Hustá osobní lodní doprava kolem pobřeží i ve vnitrozemí je běžnou součástí dopravního systému, přičemž trajektové terminály operují ve 35 norských městech.

V přímé návaznosti na rozvoj ropného sektoru se rozvíjí i moderní síť ropovodů a plynovodů, jejichž délka v roce 2010 přesáhla 9 500 km, zajišťující transport ropy a plynu přes Severní moře na norskou pevninu a dále především do SRN, Velké Británie, zemí Beneluxu a Francie.

Telekomunikace

Viz bod 4.6.

Energetika

Energetická situace Norska je zcela specifická a ojedinělá ve srovnání s většinou ostatních zemí. Norsko je se svými necelými pěti miliony obyvatel v současnosti ve světovém měřítku pátým největším producentem zemního plynu (po Rusku, USA, Kanadě a Íránu) a jeho druhým největším vývozcem (po Rusku) a řádově 14. největším producentem ropy a jejím 8.-9. největším vývozcem (data ze všech producentů zemí za rok 2010 nejsou k dispozici).

Celkově využitelné zdroje ropných surovin z norského šelfu se k 31.12.2010 odhadují na 12,8 mld. m³ ropného ekvivalentu (scm oe), z čehož 5,5 mld. je již nakontraktováno či prodáno (43%). Zbývající část, tj. 7,3 mld. m³ představují známé rezervy (4,7 mld. m³) a odhad objemu dosud neobjevených ložisek (2,6 mld. m³).

Veškeré ropné zdroje se nachází na pobřeží norského kontinentálního šelfu (NCS), který je rozdělen do tří sekcí: Severní moře, Norské moře a Barentsovo moře. Převážná část ropné produkce Norska je soustředěna na oblast Severního moře (84 mil. m³ ropy, 62 mld. m³ plynu v roce 2010), v menší míře v Norském moři (21 mil. m³ ropy, 40 mld. m³ plynu v roce 2010) a díky novým průzkumům a těžební aktivitě se postupně rozvíjí produkce i v Barentsově moři (5 mld. m³ plynu v roce 2010). Mezi největší pole patří Troll (ropa 250 mil. m³, plyn 1331 mld. m³), Ekofisk (ropa 535 mil. m³, plyn 158 mld. m³), Statfjord (ropa 567 mil. m³, plyn 79 mld. m³), Oseberg (ropa 377 mil. m³, plyn 107 mld. m³), Gullfaks (ropa 365 mil. m³, plyn 23 mld. m³), Åsgard (ropa 100 mil. m³, plyn 188 mld. m³), Ormen Lange (plyn 301 mld. m³) a Snøhvit (plyn 160 mld. m³).

V roce 2010 bylo v Norsku v provozu 70 ropných polí, která vyprodukovala 2,1 mil. barelů ropy (včetně NGL a kondenzátů) denně a 106 mld. m³ zemního plynu ročně. Norská produkce (a export) ropy vyvrcholily řádově v roce 2001, kdy produkce dosáhla vrcholu s 3,1 mil. barely denně a postupně klesá na současnou úroveň 1,9-2,1 mil. barelů.

Naopak těžba plynu se za poslední dekádu více než zdvojnásobila a v roce 2020 by těžba plynu měla dosáhnout až hranice 130 mld. m³ ročně.

K těžbě na jednotlivých polích jsou udělovány licence, poslední schvalování licencí bylo provedeno v dubnu 2011, kdy bylo rozděleno 44 nových licencí na těžbu. Řádově 50 společností operuje na norském kontinentálním šelfu, nicméně dosavadní norská politika je taková, že stát má alespoň 50% podíl (ať již přímo prostřednictvím státních ropných konsorcií Petoro a Gassco, nebo prostřednictvím petrochemického koncernu Statoil, který je ze 67% vlastněn státem) v každé udělené licenci.

Zároveň Norsko s cca 140TWh představuje celosvětově šestého největšího producenta elektrické energie v hydroelektrárnách (po Číně, Kanadě, Brazílii, USA a Rusku) a je jediným ekonomicky vyspělým státem, který svou domácí spotřebu energie pokrývá téměř výlučně právě z hydroelektráren (97%). O zbylá tři procenta se dělí klasické tepelné elektrárny na fosilní paliva (uhlí, plyn) a alternativní zdroje energie (větrné elektrárny, termální energie). V Norsku je přes 2600 vodních elektráren, jejichž produkce v roce

2010 dosáhla 140 TWh, přičemž celková produkce elektrické energie v zemi dosáhla 143 TWh. Spotřeba energie v Norsku kolísá podle intenzity zimy mezi 130-140 TWh.

Největšími hydroelektrárnami jsou Tonstad (kapacita 960 MW, roční produkce 4,2 TWh), Kvilldal (kapacita 1240 MW, roční produkce 3,5 TWh), Sima (kapacita 1120 MW, roční produkce 3,4 TWh) a Aurland I (kapacita 840 MW, roční produkce 2,4 TWh). Pro srovnání JE Temelín vyprodukuje cca 13,8 TWh.

Navzdory kapacitě vodního potenciálu a možnostem dalšího rozvoje klasické hydroenergetiky Norsko investuje do rozvoje nových technologií a jako první na světě realizovalo mořskou elektrárnu na principu přílivu a odlivu ve Kvalsundu nedaleko severomořského Hammerfestu. Obdobné prvenství drží Norsko s projektem plovoucí větrné elektrárny Hywind. Výše uvedené technologie jsou ve stádiu vyhodnocování před případným komerčním využitím. Větrná energie není v Norsku příliš rozšířena a po celé zemi je jen několik desítek větrných turbín.

Vzhledem ke svému přirozenému dostatku elektrické energie Norsko nezvažovalo využití jádra, ačkoliv provozuje dva jaderné reaktory k vědeckým účelům, které vznikly v 50. letech jako společný norskoo-nizozemský vědecký projekt, ve kterém Nizozemí obstaralo obohacený uran a Norsko tzv. těžkou vodu.

V norském kontextu uhlí nepředstavuje strategickou surovinu a je využíváno výlučně (s výjimkou jedné tepelné elektrárny na Svalbardu) jen v kovožpracujícím průmyslu. Domácí spotřebu pokryje bez problémů těžba uhlí právě na Svalbardu a zbytek směřuje na export. Žádnou z energeticky strategických surovin tedy Norsko nedováží, naopak tyto suroviny exportuje, v případě ropy a zemního plynu pak v celosvětově mimořádném objemu.

Norská pozice je na světovém trhu s energetickými surovinami zcela mimořádná, neboť je druhým největším vývozcem zemního plynu a 8.-9. největším vývozcem ropy na světě. Norsko rovněž vyváží elektrickou energii (především do Nizozemí a Švédska) i uhlí (především do Polska, Ruska, Velké Británie a Německa), nicméně tyto exporty jsou v relativně zanedbatelné míře.

Norsko vyváží cca 1,9 mil. barelů ropy denně (včetně NGL a kondenzátů). Největšími odběrateli jsou: Velká Británie 42,2%, Nizozemí 19,6%, Francie 9,1%, Švédsko 7,1%, Německo 5,9%, Kanada 3,4%, USA 2,9%, Irsko 2%, Polsko 1,5%, Dánsko 1,4% a Itálie 1,3%.

V případě zemního plynu Norsko exportuje ročně 102 mld. m³. Největšími odběrateli jsou: Velká Británie 29,5%, Německo 25,9%, Francie 11,8%, Nizozemí 10,1%, Belgie 6,4%, Itálie 4,7%, Španělsko 3,5%, Česká republika 2,8%, Dánsko 2,3% a Rakousko 1,3%.

Jakkoliv impresivní se tato čísla jeví, ještě impresivnější jsou z obráceného pohledu. Například v případě Velké Británie je podíl norské ropy na celkovém dovozu této suroviny 65%, v případě zemního plynu dokonce 70%. Norské úřady uvádí, že norský zemní plyn pokrývá řádově 20% veškeré spotřeby zemního plynu EU. V případě Francie, Belgie, Velké Británie a Německa se jedná o 20-35%. Dle Eurostatu téměř 25% veškerého importovaného zemního plynu do EU pochází z Norska. V případě surové ropy se jedná o 14%.

Ropa a zemní plyn se podílí ze 47% na veškerém norském exportu a ropný průmysl jako celek vytváří 21% norského HDP. Příjmy, které státu plynou z ropného průmyslu, jsou transferovány do vládního penzijního fondu Global. V roce 2010 takto směřovalo 186 mld. NOK (576,6 mld. Kč). Hodnota vládního fondu na konci roku 2010 činila 3077 mld. NOK (9500 miliard Kč).

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Nositelem rozvojové pomoci Norska vůči zahraničí a to jak bilaterální tak i multilaterální je Ministerstvo zahraničních věcí. Administrátorem je ministerstvem za tímto účelem zřízená a plně mu podřízená organizace NORAD (Norwegian Agency for Development Cooperation).

Norsko vydává na rozvojovou pomoc značné prostředky a jako jedna z mála zemí na světě dodržuje miléniové cíle OSN s vyšší objemu rozvojové a humanitární pomoci nad 1% HDP. V roce 2009 na rozvojovou pomoc směřovalo 25,7 mld NOK, v roce 2010 26,2 mld. NOK a na rok 2011 se počítá s částkou 27,1 mld. NOK. Poskytované částky se tak pohybují v rozmezí 1,03 - 1,14% HDP.

Norsko bude pokračovat ve svém rozsáhlém humanitárním úsilí zejména v oblastech nejchudších zemí - jeho hlavními partnery jsou t.č. Súdán, Mozambik, Tanzanie, Uganda, Zambie, Malawi, Palestina, Afghánistán, Srí Lanka a další země. Prioritou je snížení dětské úmrtnosti v Africe. Navýšené zdroje budou použity prioritně pro zlepšení situace žen v rozvojových zemích. Pokračovat bude podpora boje proti mezinárodnímu terorismu a snaha o lepší imigrační politiku.

Prioritami bilaterální pomoci je podpora sociálního a ekonomického rozvoje v nejméně rozvinutých zemích. Do této oblasti patří podpora rozvoje zdravotnictví, systému vzdělávání, rozvoje místního průmyslu a obchodu a snižování nezaměstnanosti podporou tvorby nových pracovních míst. Tato pomoc se soustřeďuje na nejchudší země Afriky, Asie a Střední Ameriky.

Další informace :

- www.ssb.no - Statistický úřad
- www.regjeringen.no - centrální orgány
- www.nortrade.com - obchodně ekonomické informace
- www.invanor.n - podpora obchodu
- www.eksportfinans.no - financování exportu
- www.intsok.no - ropný sektor
- www.giek.no/Engindex.asp - exportní pojištění
- www.ose.no - burza v Oslo
- www.toll.no - celní úřad, celní informace
- www.norad.no - zahraniční rozvojová pomoc

5. Finanční a daňový sektor

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

Státní rozpočet v mld. NOK

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy	1 268,5	1 328,7	1 498,3	1 348,0	1 412,7
Výdaje	870,9	931,5	1 017,9	1 098,4	1 146,1
Saldo	397,6	397,2	480,4	249,6	265,6

Vládní penzijní fond:

V důsledku svého mimořádného ekonomického vývoje a díky příjmům z těžby ropy a zemního plynu více či méně pravidelných 10% přebytků státního rozpočtu přijal v devadesátých letech norský parlament zákon o zřízení Státního ropného fondu, který je tzv. Fondem budoucnosti, jenž má zajistit dalším generacím profit z ropného bohatství v dobách, kdy budou zásoby ropy a plynu vyčerpány. Do fondu jsou převáděny přebytky ze státního rozpočtu /ropných zdrojů/ a příjmy z úroků a investovaného kapitálu fondu z předchozích let. K prvnímu převodu kapitálu do fondu došlo v roce 1996. V současnosti patří k největším světovým fondům a od roku 2002 je to vůbec největší evropský penzijní fond a od roku 2011 největší světový fond.

Dne 18. března 2011 byla zveřejněna výroční zpráva norské vládního penzijního fondu Global, do kterého vláda směřuje zisky z prodeje ropy a zemního plynu k zajištění budoucích generací. Zisky fondu vláda nemůže využít k financování schodku státního rozpočtu. Tržní hodnota portfolia vlastněného fondem činila k 31.12.2010 obtížně představitelnou částku 3,077 bilionu NOK (3.077.000.000.000 NOK, cca 547,70 mld. USD, 389,8 mld. euro, resp. 9,54 bilionu Kč). Díky příznivé atmosféře na světových trzích v roce 2010 činil zisk fondu 9,62% (264 mld. NOK), což představuje 5. nejlepší výsledek v historii fondu (rekord drží rok 2009 se zhodnocením ve výši 613 mld. NOK). Vklad vlády z prodeje ropy v loňském roce činil 182 mld. NOK. Celková hodnota fondu s přihlédnutím k posílení NOK oproti většině měn v minulém roce se tak navýšila o 437 mld. NOK.

Norský vládní fond je s podílem téměř 2% všech evropských akcií největším vlastníkem evropských akcií na světě. Hranici 3 bilionů fond překonal 19. října 2010. O stavu fondu nejlépe hovoří to, že 2 bilionovou hranici fond překonal v roce 2007.

Investice fondu jsou rozloženy následujícím způsobem: 61,5% je investováno v akciích a 38,5% ve státních a korporátních dluhopisech. V roce 2010 akciové portfolio vyneslo 13,34% a státní dluhopisy 4,11%, celkový zisk tedy představoval výše zmíněných 9,62%. Rozložení akciového portfolia je následující: 50% představuje Evropa, 35% Severní a Jižní Amerika 15% Asie a Oceánie (za což je fond kritizován, neboť růst je především v Brazílii, Číně, Indii a Indonésii, kde je fond zastoupen minimálně). Fond vlastní větší než 2% podíl akcií v 512 společnostech světa. V 53 společnostech světa vlastní fond akcie rovnající se či přesahující částku 1 mld. USD, tj. 5 mld NOK.

Fond se řídí etickým kodexem, který mu zabraňuje investovat buď v zemích s pochybným režimem (Libye, Írán, Venezuela apod.) nebo ve společnostech, které se zabývají „neetickou“ činností. V tomto případě se jedná zejména o tabákový průmysl a zbrojní průmysl (klastrové miny, jaderné zbraně). Jen v roce 2010 fond odprodal akcie více než 20 společností tabákového průmyslu v čele s akciemi společností British-American Tobacco a Phillip Morris za více než miliardu NOK. Vedení fondu rovněž vyloučilo z obchodování ty izraelské společnosti, které investují či operují na okupovaných palestinských územích. Rovněž společnosti, které mají environmentální problémy (např. australské Rio Tinto), či jsou obviňovány z porušování lidských práv (americký řetězec Wal-Mart) jsou na norském „black listu“.

Na poli vládních a korporátních dluhopisů mají největší podíl dluhopisy vlád USA, Velké Británie a Německa.

Norský vládní penzijní fond Global investuje rovněž v České republice. K 31.12.2010 fond vlastnil akcie čtyř českých společností: Komerční banky a.s. v hodnotě 368,6 mil. NOK, ČEZ a.s. v hodnotě 280,8 mil. NOK, Unipetrolu a.s. v hodnotě 70,5 mil. NOK a Telefonica O2 v hodnotě 67,7 mil. NOK. Ve srovnání s údaji z roku 2009 se fond zbavoval především akcií ČEZ a Telefonica O2 a posílil svůj podíl v Unipetrolu (viz tabulka).

2009			2010		
společnost	podíl (%)	hodnota podílu (mil. NOK)	společnost	podíl (%)	hodnota podílu (mil. NOK)
ČEZ, a.s.	0,81	1177,4	ČEZ, a.s.	0,21	280,8
Komerční banka, a.s.	0,67	314,2	Komerční banka, a.s.	0,70	368,6
Telefonica O2, a.s.	0,44	186,0	Telefonica O2, a.s.	0,18	67,7
Unipetrol, a.s.	0,52	41,1	Unipetrol, a.s.	0,64	70,5

Na poli dluhopisů byl fond v roce 2010 ve vztahu k ČR poněkud aktivnější, když více než zdvojnásobil objem českých státních dluhopisů z 192,7 mil. NOK v roce 2009 na 404,4 mil. NOK v roce 2010. Fond rovněž vlastní korporátní dluhopisy ČEZ v hodnotě 242,9 mil. NOK.

Kumulace zisků z prodeje ropy a zemního plynu ve vládním penzijním fondu Global pokračovala i v roce 2011, jakkoliv se ani jemu nevyhnuly turbulence na světových finančních trzích. Druhé čtvrtletí roku 2011 fond zakončil hubeným ziskem 0,3% (9 mld. NOK), přičemž srpnový propad světových trhů znamenal pokles aktiv fondu o 8%, čímž se dostal pod magickou 3 bilionovou hranici. Správci fondu, jakkoliv tento rok bude představovat jeden z nejhorších výsledků hospodaření fondu, se utěšují tím, že světový burzovní index MSCI poklesl od počátku července o 14%, burza v Oslo o 16%, čili 8% ztráta akciového portfolia fondu (který tvoří cca 60% objemu fondu) je „slušný“ výsledek způsobený zejména masivním nákupem německých bondů, které stoupají na ceně. Ztráty za měsíc srpen 2011 představovaly 150 mld. NOK. V průběhu září se pozice mírně zlepšila, mimo jiné i díky globalizaci portfolia na úkor evropských akcií. Aktuální tržní hodnota fondu k 30.9.2011 činí 3,010 bilionu NOK (9,331 bilionu Kč). Fond si tak oproti stavu z 31.12.2010 připsal ke konci září 2011 ztráty ve výši 67 mld. NOK, resp. 2,2%.

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

Platební bilance v běžných cenách mld. NOK

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Běžný účet					
Saldo bilance zboží s služeb	393,0	348,0	487,0	348,0	342,0
Bilance výnosů a převodů	- 20,0	- 27,0	-14,0	-15,0	-17,0
Saldo běžného účtu	373,0	321,0	473,0	333,0	325,0

Saldo běžného účtu platební bilance roku 2010 skončilo stejně jako v minulých letech výrazným aktivem ve výši 325 mld. NOK. Toto aktivní saldo již tradičně vytvořil vývoz ropy a zemního plynu. Ve srovnání s výsledkem roku 2009 je toto aktivum o 8 mld. NOK nižší.

Devizové rezervy v běžných cenách mld. NOK

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Celkem	353,3	366,8	357,3	281,6	276,5

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Zahraniční zadluženost v běžných cenách mld. NOK

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
-----	------	------	------	------	------

Zahraniční dluh	0	0	0	0	0
Vnitřní dluh	269,4	265,3	350,0	627,6	653,2
- z toho vládní dluhopisy	184,6	185,3	213,0	204,5	236,6

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

V čele norského bankovního systému je centrální banka Norges Bank. Mezi státní banky patří vedle centrální banky osm dalších bank, plnících specifické úkoly úvěrové činnosti ve sféře bydlení, vzdělávání, rozvoje územních samosprávných celků, při rozvoji zemědělství, rybářství a poštovních služeb. Z rozhodnutí norského parlamentu a z pověření Ministerstva financí je Norská centrální banka pověřena rolí správce Vládního penzijního fondu a realizací obchodních operací s jeho prostředky na světových finančních trzích.

V současnosti operuje na norském trhu cca 16 obchodních bank, mezi nimiž hrají rozhodující roli Den Norske Bank, Nordea Bank, Fokus Bank a Union Bank of Norway jako střešní organizace norských spořitelů. Vedle toho existuje asi 125 spořitelních bank. Jak obchodní banky, tak i spořitelny jsou univerzálními bankovními institucemi. Bankovní a finanční systém dotváří menší finanční domy specializované na leasingové a faktoringové operace a samozřejmě i pojišťovací, zajišťovací a hypoteční společnosti. Současný trend v norském bankovníctví se vyznačuje snižováním počtu finančních institucí, rušením nadbytečných poboček, snižováním počtu pracovníků s důrazem na elektronické bankovní služby. Vklady v norských bankách jsou garantovány až do výše 2 mil. NOK, tedy cca 250 000 EUR, což je 2,5x více než v EU. Norský bankovní sektor je zdravý a mimřádně stabilní.

Hlavní norské obchodní banky založily samostatnou komerční banku Eksportfinans a.s., které přísluší právo poskytovat exportní úvěry. Pro finanční zajištění zahraničních operací působí státní zajišťovací a garanční společnost GIEK. Obě instituce mají pracovní kontakt s adekvátními čs. organizacemi, kterými jsou EGAP a Česká exportní banka.

5.5. Daňový systém

V Norsku platí daně všechny fyzické i právnické osoby, které mají statut rezidenta a to ze všech příjmů plynoucích z tuzemska i ze zahraničí. Rezidentem se stává podnik okamžikem registrace v registračním centru a fyzická osoba po šesti měsících povoleného pobytu v zemi. Fyzické a právnické osoby bez statutu rezidenta platí daně ze zisku dosaženého činností v Norsku. Příjem z nemovitostí situovaných na norském území je vždy zdaněn v Norsku. Norský daňový systém rozlišuje dvě základní formy příjmů: 1. příjem všeobecný (odečítají se výdaje), 2. příjem osobní (příjem ze závislé činnosti). První je regulován Norským daňovým zákonem podle kapitoly 3 a druhý podle kapitoly 4.

Některé důležité údaje

1. Právnické osoby

Daň ze zisku je 28% (ztráty možno zohlednit jako odečitatelnou položku po dobu deseti let). Sociální a zdravotní pojištění za zaměstnance platí firma.

2. Fyzické osoby

Při příjmu vyšším než 6 000.- NOK ročně podává každý daňové přiznání. Na základě zaslaných údajů provede daňový úřad výpočet daně. Při tomto výpočtu jsou zohledňovány odečitatelné položky, jejichž odpočtem je získán základ pro výpočet daně. Celková daň, kterou je plátce daně zatěžován se skládá z dílčích daní, mezi které patří obecní daň, krajská daň, státní daň a sociální nemocenská dávka. Mimo toto základní schéma jsou státem uplatňovány další daně jako je daň z majetku a daň z vysokých příjmových částek, která má progresivní charakter. Sazby daně, včetně příspěvku zaměstnavatele na sociální zabezpečení jsou v intervalu 28% - 54,3%.

Základní sazba DPH byla od 1. 1. 2005 zvýšena o 1% na úroveň 25%, s výjimkou pro základní druhy potravin, u kterých se uplatňovala pouze sazba 13% (před 1.1. 2005 to bylo 12%). Od 1.1. 2004 vstoupila v platnost novela zákona o DPH, která zavedla třetí sazbu ve výši 6%, uplatňovanou ve vnitrostátní osobní dopravě. Tato třetí sazba nahradila zrušenou přímou daň, která byla uplatňována

pouze v letecké dopravě. K 1.1. 2005 byla zvýšena na 7%. V roce 2006 se DPH u potravin zvýšilo na 13% v souladu s návrhem předchozí vlády, nejnižší třetí sazba DPH vzrostla ze 7% na 8%. Od 1. září 2006 byla zavedena DPH ve výši 8% na ubytovací služby. V roce 2007 se zvýšila DPH u potravin o 1 % na 14 %. V současné době tedy platí sazby: 25% - základní sazba, 14% - potraviny, 8% - osobní doprava, ubytování, rozhlasové a televizní vysílání, kina.

Od 1.1. 2012 bude v rámci úprav rozpočtu zvýšena sazba DPH na potraviny, a to směrem vzhůru o jedno procento ze současných 14% na 15%.

Daňové povinnosti osob, které mají vztahy současně k Norsku i ČR, jsou upraveny Smlouvou mezi vládou ČR a vládou Norského království o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu (Praha, 19. 10. 2004). Podrobnosti o daňovém systému lze získat na linku: <http://www.skatteetaten.no/en/International-pages/>

Další informace :

- www.ssb.no - Statistický úřad
- www.odinregjeringen.no - centrální orgány
- www.norges-bank.no - Centrální banka
- www.bedin.no - Company information portal
- www.skatteetaten.no/en/taxnorway - Norwegian Tax Administration

6. Zahraniční obchod země

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

Obchodní bilance - vývoz, dovoz a saldo (mld. NOK)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	01-09/2011
Vývoz celkem	783,0	795,4	957,8	755,3	778,7	651,5
z toho - ropa a zemní plyn	473,6	451,5	588,2	440,1	454,9	382,2
- lodě a ropné plošiny	7,4	9,0	10,9	10,1	9,8	7,2
ropa samostatně	309,3	309,7	359,4	246,64	282,5	245,2
zemní plyn (včetně kondenzátů)	164,4	141,8	228,8	193,5	172,4	137,0
Dovoz celkem	411,7	468,3	497,3	427,9	447,2	362,1
- lodě a ropné plošiny	6,6	8,1	13,0	7,9	9,1	6,9
Saldo obchodní bilance	371,3	327,1	460,5	327,4	341,5	289,4
- bez ropy a zemního plynu	- 102,3	-124,4	-127,7	-112,7	-113,4	-92,7

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Teritoriální struktura dovozu a vývozu (mld. NOK)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	01-09/2011
Vývoz						
Skandinávské země	93,2	90,8	109,3	81,4	93,2	79,6
EU	642,8	642,5	774,3	606,3	639,8	528,6
ESVO	4,5	7,1	8,9	6,2	6,4	8,2
Severní Amerika	74,0	77,3	69,1	56,6	57,0	54,4
Asie	40,4	44,9	52,6	61,5	59,6	43,1
Dovoz						
Skandinávské země	104,5	117,5	121,1	102,3	108,1	84,8
EU	282,4	322,2	332,7	383,7	295,7	235,0
ESVO	5,4	6,1	6,8	6,2	6,1	5,3
Severní Amerika	35,1	45,1	50,5	36,8	43,0	38,8

Asie	57,8	61,2	70,4	69,5	85,1	67,8
------	------	------	------	------	------	------

Zahraniční obchod Norska s vybranými zeměmi v roce 2010 (mil. NOK)

Země	Vývoz	Dovoz
Velká Británie	213 982	27 461
Německo	89 725	57 461
Švédsko	55 315	65 603
Nizozemí	94 721	17 427
Francie	50 532	16 584
USA	39 368	25 324
Dánsko	25 532	29 019
Čína	13 513	39 615
Itálie	19 840	12 663
Polsko	12 883	11 729
Rusko	6 938	12 035
ČR	6 273	4 635

6.3. Komoditní struktura

Komoditní struktura celkového norského vývozu a dovozu dle SITC (v % ročního objemu)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Skupina 0 – potraviny, živá zvířata					
vývoz	4,8	4,8	4,2	6,1	7,0
dovoz	5,1	5,2	5,3	6,3	5,9
Skupina 1- nápoje a tabák					
vývoz	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
dovoz	0,8	0,8	0,9	1,1	1,0
Skupina 2 - suroviny					
vývoz	1,2	1,3	1,1	1,1	1,5
dovoz	7,6	9,0	7,6	5,8	7,0
Skupina 3 – min. paliva a maziva					
vývoz	67,9	64,5	69,1	65,0	64,0
dovoz	4,7	4,4	5,0	5,2	6,9
Skupina 4 - živ. a rostl. oleje a tuky					
vývoz	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
dovoz	0,5	0,5	0,8	0,7	0,7
Skupina 5 - chemikálie					
vývoz	4,6	5,0	6,0	5,0	5,7
dovoz	9,3	8,8	9,1	10,1	10,2
Skupina 6 - tržní výrobky					
vývoz	10,6	12,4	9,2	8,4	9,4
dovoz	17,1	17,0	16,3	15,1	14,7

Skupina 7 - stroje a přepr. zařízení					
vývoz	8,5	9,3	9,1	11,3	9,5
dovoz	40,1	39,9	40,5	39,9	38,5
Skupina 8 - průmyslové výrobky					
vývoz	2,2	2,5	2,3	2,7	2,6
dovoz	14,8	14,3	14,4	15,7	14,8
Skupina 9 - ostatní					
vývoz	0	0	0,1	0,1	0,1
dovoz	0	0,1	0,2	0,2	0,3

6.4. Dovození podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Norsko je členem Evropského společenství volného obchodu (ESVO - EFTA), UNCTAD, WTO a OECD. Přístup k jednotnému trhu Evropské unie má zajištěno prostřednictvím Dohody o evropském hospodářském prostoru (EHP/EEA). Zahraniční obchod mezi Norskem a ČR se řídí Dohodou o rozšíření EHP, uzavřenou dne 14. 10. 2003 mezi státy ESVO - členy EHP a EU v Lucemburku. Tato dohoda vstoupila v platnost dne 6. 12. 2005.

Pro vývoz českého zboží do Norska platí tento režim:

- jsou plně zrušena cla na vývoz průmyslových výrobků a textilu
- jsou plně zrušena množstevní omezení na vývoz průmyslových výrobků
- jsou plně zrušena množstevní omezení na vývoz zemědělských výrobků
- pro vývoz zpracovaných zemědělských výrobků platí režim, v jehož rámci je uplatňován princip zemědělského komponentu jako základu pro výpočet cla z hodnoty použité zemědělské suroviny
- vývoz ostatních zemědělských produktů se řídí ustanoveními kapitoly o zemědělství

Pro dovoz norského zboží do ČR platí stejný režim jako pro dovoz zboží ze zemí EU:

- u dovozu zpracovaných zemědělských výrobků je clo uplatňováno pouze na zemědělský komponent a tarifikační všech dosavadních dovozních poplatků je kumulována do cla
- množstevní omezení jsou v podstatě zrušena, v platnosti zůstává pouze všeobecně platné omezení při dovozu uranových rud, uranu přírodního i obohaceného a vyhořelých i nevyhořelých palivových článků pro jaderné reaktory

Rozhodnutí o norských dovozních a vývozních licencích v rámci citlivých položek přísluší ministerstvu zahraničních věcí, min. obrany, min. obchodu a průmyslu, min. ropného a energetického průmyslu, ministerstvu pro zemědělství a potraviny, či ministerstvu rybolovu a pobřežních záležitostí, dle příslušného oboru. Při zahraniční směně se klade obecně zvýšený důraz na ekologické aspekty a ochranu lidského zdraví. Celní a daňový úřad vydává ročně celní sazebník, který je zpracován podle norského systému označování a kódování zboží a je rozdělen na 21 oddílů a 97 kapitol.

6.5. Ochrana domácího trhu

V dovozech do Norska jsou uplatňována určitá ochranná opatření u zemědělských produktů (potravin, živých zvířat, živočišných i rostlinných výrobků) v podobě dovozních cel na úrovni vysokých sazeb v EU (u vybraných potravin i vyšší).

Alkoholické výrobky ve všech formách jsou zatíženy zvláště vysokými cly a je požadováno označení maximální výše obsahu alkoholu v jednotce prodávaného množství (na rozdíl od naší normy požadující údaje o minimální výši). Stát uplatňuje svůj monopol nejen při výrobě alkoholických nápojů, ale i při jejich prodeji.

K ochrannářským opatřením patří i přímé státní subvence do vybraných odvětví. Mezi odvětví s nejvyššími subvencemi patří především zemědělství, rybolov, těžba některých nerostných surovin a oblast služeb souvisejících s pobřežní lodní dopravou. V roce 2008 bylo pro oblast státních subvencí vyděleno ze státního rozpočtu cca 43 mld. NOK, v roce 2009 o 3,3% více než v roce předcházejícím a v roce 2010 bylo vyčleněno o dalších 2,6% navíc, celkem 45,58 mld. NOK.

Skrytou formou subvenční politiky jsou i regionální preference a systém úlev, které jsou poskytovány podnikům a organizacím s trvalým sídlem v severních oblastech země (snížené daně, snížené odvody).

6.6. Zóny volného obchodu

Pro Norsko je nejdůležitější Dohoda o evropském hospodářském prostoru, která byla podepsána 2. 5. 1992 a v platnost vstoupila 1. 1. 1994. Vztahuje se na členské země Evropské unie na straně jedné a tři země ESVO (Norsko, Island, Lichtenštejnsko) na straně druhé. Tato Dohoda umožňuje Norsku volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob v teritoriu všech zemí Dohody. Mimo to se podílí na spolupráci v oblastech tzv. sociální dimenze tj. výzkumu a rozvoje, vzdělání, životního prostředí, spotřební politiky, statistiky a pracovních podmínek.

Začátkem roku 2003 byla zahájena jednání o rozšíření Dohody o EHP na budoucí členské země EU. Dohoda o rozšíření EHP byla podepsána 14. 10. 2003 a vstoupila v platnost 6. 12. 2005.

Prostřednictvím EHP se Norska týká většina legislativy EU s dílčími výjimkami v oblasti rybolovu, zemědělství a ekologie.

V rámci ESVO uzavírá Norsko smlouvy o volném obchodu a dohody o spolupráci. Existující smlouvy jsou pravidelně revidovány v souladu s vývojem v oblastech technických specifikací, autorských práv, služeb, investic atd.

Další informace :

- www.ssb.no - Statistický úřad
- www.regjeringen.no - centrální orgány
- www.norges-bank.no - Centrální banka

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

7.1. Smluvní základna

Otázka sukcese ČR do většiny dvoustranných mezinárodních smluv ČSFR a Norska byla uzavřena dne 11.11.1993 podpisem Protokolu mezi vládou ČR a vládou Norského království o smlouvách upravujících dvoustranné česko-norské vztahy.

Od vstupu ČR do EU jsou obchodní vztahy upraveny v rámci Dohody o Evropském hospodářském prostoru mezi zeměmi EU a zeměmi ESVO (Dohoda o EHP).

V současné době platí tyto smluvní dokumenty:

1. Úmluva o pokojném vyřizování veškerých mezinárodních sporů mezi ČSR a Norskem (Ženeva, 9.9.1929)
2. Dohoda o kulturních vztazích mezi ČSR a Norskem (Oslo, 11.3.1937)
3. Protokol o vypořádání nevyřízených finančních otázek mezi ČSR a Norskem (Praha, 9.6.1954)
4. Dohoda o reciproční úpravě víz udělovaných diplomatickým a administrativním pracovníkům velvyslanectví ČSSR a Norska sjednaná výměnou nót (Praha, 10.3.1980)
5. Dohoda mezi vládou ČSFR a vládou Norského království o zrušení vízové povinnosti sjednaná výměnou nót (Praha, 13.7.1990)
6. Dohoda mezi ČSFR a Norským královstvím o ochraně a podpoře investic (Oslo, 21.5.1991)
7. Dohoda o půjčce mezi ČR zastoupenou Ministerstvem financí a ČNB na straně jedné a A/S EKSPORTFINANS, Oslo, Norsko, na straně druhé /diagonální smlouva/ (Praha, 18. 5. 1994).
8. Ujednání mezi Ministerstvem obrany ČR a Ministerstvem obrany Norského království o spolupráci týkající se obranných záležitostí a o stycích společného zájmu. (Praha, 3.7.1995)
9. Program kulturní, školské a vědecké spolupráce mezi vládami ČR a Norského království (Praha, 11.11.1997)
10. Dohoda o letecké dopravě mezi vládou ČR a vládou Norského království (Stockholm, 4.6.1998)
11. Dohoda mezi vládou ČR a vládou Norského království o vzájemné pomoci v celní otázkách (Oslo, 22.4.1999)
12. Ujednání mezi Ministerstvem obrany ČR a Ministerstvem obrany Norska o ochraně utajovaných vojenských skutečností (Oslo, 1.7.1999)
13. Dohoda mezi vládou ČSSR a vládou Norského království o mezinárodní silniční dopravě (Lisabon, 29.5.2001)
14. Dohoda o rozšíření EHP (Lucemburk, 14. 10. 2003)
15. Smlouva mezi vládou ČR a vládou Norského království o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmů (Praha, 19.10.2004)
16. Memorandum o porozumění o implementaci Norského finančního mechanismu 2004-2009 ustaveného v souladu s Dohodou z 14.10.2003 mezi Norským královstvím a ES o Norském finančním mechanismu pro období 2004-2009 mezi Norskem a ČR (Praha, 19.10.2004)

17. Smlouva mezi vládou ČR a vládou Norského království o výměně a vzájemné ochraně utajovaných informací (Praha, 27.6.2008)

18. Memorandum o porozumění o implementaci Norského finančního mechanismu 2009-2014 mezi Norským královstvím a ES o Norském finančním mechanismu pro období 2009-2014 mezi Norskem a ČR (Praha, 16.6.2011)

Smlouva o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu vstoupila v platnost dne 9. září 2005 a ustanovení této nové smlouvy se začala provádět dnem 1. ledna 2006.

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

Norsko patří k tradičním obchodním partnerům ČR se značným absorpčním potenciálem ekonomiky, s nímž však ČR dlouhodobě vykazuje záporné saldo vzájemné obchodní bilance. Je to dáno specifikem vzájemné obchodní výměny - Norsko patří po Ruské federaci k hlavnímu dodavateli zemního plynu do ČR. Od počátku nákupů zemního plynu v Norsku v r. 1997 lze předpokládat, vzhledem k objemům těchto dodávek, trvalé pasivum obchodní bilance. Avšak po odečtení nosné položky na straně českého dovozu, kterou je zemní plyn, a porovnání pouze tradičních komodit, je vzájemná obchodní bilance pro ČR naopak s výsoce pozitivní se saldem (viz tabulka níže).

Kontrakt byl podepsán 14. dubna 1997 a dlouhodobou smlouvu na dodávky plynu uzavřel tehdejší dovozce zemního plynu, firma Transgas s norským Státním výborem pro prodej zemního plynu GFU. Platnost smlouvy je 20 let. Smlouva byla přidělena třem producentům, a to firmám Statoil, Norsk Hydro a Saga Petroleum. (Společnost Saga Petroleum byla získána v roce 1999 firmou Hydro). Operátorem kontraktu se stala divize Oil and Energy firmy Norsk Hydro. (Státní výbor GFU byl k 1. 1. 2002 zrušen jako důkaz dobré vůle Norska přispět k liberalizaci evropského obchodu s plynem a poskytnout těžebním společnostem větší samostatnost v jejich přístupu na trh.)

První dodávky plynu se uskutečnily již v květnu 1997. Předmětem kontraktu je 53 mld m³ zemního plynu. Norsko se v současnosti s dodávkami v objemu okolo 2,5 mld m³ podílí zhruba z 1/4 na celkovém ročním dovozu plynu do ČR. Plyn pochází z těžby uvedených společností v oblasti Severního moře. Do ČR přichází podmorským plynovodem, ústícím v německém Emdenu, ve kterém se nachází terminál, kterým prochází většina norského plynu do kontinentální Evropy, a dále německými plynovody přes Horu sv. Kateřiny. Reálně však je tato diverzifikace pouze obchodní; na základě swapových operací je i v rámci „norského kontraktu“ do ČR dodáván plyn z Ruské federace. Fyzicky byl norský plyn do ČR dodáván pouze v krizové situaci poč. roku 2009 během krize v dodávkách ropy a zemního plynu z Ruska během sporů s Ukrajinou.

Bilance vzájemné obchodní výměny - v mil. NOK z pohledu ČR /norské statistiky - zdroj: www.ssb.no/

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	01-09/2011
Vývoz celkem	3 145	4 385	4 329	4 219	4 635,1	3 705
Dovoz celkem	6 102	5 562	6 665	6 324	6 273,5	6 694
- z toho zemní plyn	5 235	4 537	5 505	5 471	5 088,1	5 374
Obchodní bilance celkem	-2 957	-1 177	-2 336	-2 105	-1 638,4	-2 989
- bez zemního plynu	+2 278	+3 360	+3 169	+3 366	+ 3 449,7	2 385
Obrat celkem	9 247	9 947	10 994	10 543	10 908,6	10 399

Bilance vzájemné obchodní výměny - v mil. Kč z pohledu ČR /české statistiky - zdroj: ČSÚ, MPaO/

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	01-08/2011
-----	------	------	------	------	------	------------

Vývoz celkem	9 078	12 876	10 577	10 981	13 309	9 754
Dovoz celkem	14 111	8 994	14 451	13 976	19 832	15 001
Obchodní bilance celkem	-5 032	3 881	-3 873	-2 995	-6 523	-5 247
Obrat celkem	23 189	21 870	25 028	24 956	25 837	24 756

Norsko představuje 22. nejvýznamnějšího obchodního partnera ČR měřeno výší obrátu vzájemného obchodu. Bilance vzájemné obchodní výměny mezi Norskem a ČR je s ohledem na dovoz zemního plynu z Norska trvale záporná a do výše schodku se pochopitelně promítá cena suroviny. Zemní plyn představuje 81,5% veškerého dovozu z Norska. Jestliže v roce 2009 import z Norska převyšoval export o 2,995 mld. Kč, za rok 2010 schodek činil již 6,523 mld. Kč, a to navzdory tomu, že se ČR podařilo dosáhnout navýšení exportu o 21% (z 10,98 mld. v roce 2009 na 13,31 mld. v roce 2010). Rok 2011 z dlouhodobého trendu nijak nevybočuje, naopak díky vysokým cenám energetických surovin schodek zahraničního obchodu narůstá o to rychleji (s ohledem na energetickou diverzifikaci se v žádném případě nejedná o trend negativní). Obchodní bilance za období leden-srpen 2011 tak vykázala schodek ve výši 5,25 mld. Kč (dovoz 15 mld. Kč, vývoz 9,75 mld. Kč), avšak nárůst našeho vývozu do Norska činil 19% oproti stejnému období roku 2010.

Při porovnání čísel z obou statistických zdrojů je nutné vzít v úvahu, že norské statistické údaje se obdobně jako u ostatních zemí (viz např. Tisková zpráva ČSÚ a MPO k rozdílu mezi údaji o vzájemném obchodu www.mpo.cz/dokument10126.html) významně liší a i v budoucnu se budou zřejmě odlišovat od údajů Českého statistického úřadu. Důvodem odlišností jsou jednak rozdíly v metodice a specifikách vzájemného obchodu a dále faktor re-exportu přes třetí zemi, která je ať již v ČR nebo v Norsku mnohdy vedena jako země původu.

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

Komoditní struktura českého vývozu a dovozu dle SIT v mil.
 NOK z pohledu ČR /norské statistiky - zdroj: www.ssb.no/

Rok	2007	2008	2009	2010	01-09/2011
Sk 0 – potraviny, živá zvířata					
vývoz	33,0	38,8	48,1	55,0	50,0
dovoz	55,0	62,9	63,2	94,6	114,0
Sk 1 - nápoje a tabák					
vývoz	54,0	191,8	120,1	49,0	38,0
dovoz	0	2,4	0,3	0,1	0
Sk 2 - suroviny					
vývoz	21,0	13,3	9,9	8,7	5,0
dovoz	41,0	49,1	12,7	22,4	11,0
Sk 3 – min. paliva a maziva					
vývoz	32,0	46,2	21,2	16,5	12,0
dovoz	4 537,0	5 505,0	5 471,0	5 088,1	5 373,0
Sk 4 - živ. a rostl. oleje a tuky					
vývoz	0	0	0	0	0

dovoz	0	0	0	0	2,0
Sk 5 – chemikálie					
vývoz	67,0	105,5	97,1	102,1	81,0
dovoz	87,0	106,8	85,2	73,5	61,0
Sk 6 – tržní výrobky					
vývoz	1 423,0	1 000,0	1 191,0	985,7	958,0
dovoz	624,0	623,0	434,0	639,5	650,0
Sk 7 – stroje a přepr. zařízení					
vývoz	2 433,0	2 564,3	2 367,7	2 000,4	2 278,0
dovoz	137,0	208,4	168,2	201,5	393,0
Sk 8 - průmyslové výrobky					
vývoz	322,0	367,6	361,8	417,0	283,0
dovoz	81,0	105,7	89,7	152,7	89,0
Sk 9 - ostatní					
vývoz	0	0	0	0	0
dovoz	0	0	0	0	0

K hlavním vývozním komoditám ČR patří podle norské statistiky zejména výrobky skupiny 7 SITC (stroje a přepravní zařízení), jejichž podíl činil v roce 2010 více než 43% (přičemž v roce 2011 lze očekávat jeho substantivní nárůst), skupiny 6 SITC (tržní výrobky tříděné hlavně dle druhu materiálu) s podílem 21,3 % a skupiny 8 SITC (různé průmyslové výrobky) s podílem 9%. Vývoz ostatního zboží představoval méně než 10% celkového vývozu do Norska.

Hlavními českými vývozními položkami do Norska byly v roce 2010 následující skupiny výrobků: roury, trubky, duté profily, automobily osobní a jiná vozidla pro dopravu osob, zařízení k automatizovanému zpracování dat, zařízení manipulační mechanická a díly k nim, výrobky ze základních kovů, zejména ze železa nebo oceli.

Nosnými položkami českého dovozu v roce 2010 byly položky skupiny 3 (minerální paliva, mazadla a příbuzné materiály), jejichž objem dosáhl více než 81% podílu, a skupiny 6 (tržní výrobky tříděné podle druhu materiálů) s podílem přes 10%.

Hlavní dovozní komoditou z Norska je od roku 1997 zemní plyn. V poslední době má však značnou dynamiku dovoz potravin, zejména ryb.

**Komoditní struktura českého vývozu a dovozu dle SIT v mil.
Kč z pohledu ČR /česká statistiky - zdroj: ČSÚ, MPaO/**

Rok	2008	2009	2010	01-08/2011
Sk 0 - potraviny, živá zvířata				
vývoz	201,0	242,6	243,2	191,6
dovoz	216,5	254,3	374,9	429,5
Sk 1 - nápoje a tabák				
vývoz	261,5	232,4	61,8	54,1
dovoz	5,9	0,3	0,0	0,1
Sk 2 - suroviny				
vývoz	28,4	44,5	49,6	37,8
dovoz	198,9	54,7	101,8	52,7

Sk 3 - min. paliva a maziva				
vývoz	75,4	40,6	63,1	49,0
dovoz	10 602,5	11 102,8	16 100,7	11 703,4
Sk 4 - živ. a rostl. oleje a tuky				
vývoz	0,0	0,0	0,0	0,0
dovoz	0,1	0,3	0,8	2,1
Sk 5 - chemikálie				
vývoz	268,5	319,3	341,1	232,8
dovoz	456,9	393,9	400,1	412,7
Sk 6 - tržní výrobky				
vývoz	2 447,8	3 126,5	2 955,5	2 463,1
dovoz	2 020,7	1 502,8	1 971,4	1 907,8
Sk 7 - stroje a přepr. zařízení				
vývoz	5 584,2	5 490,8	7 942,7	5 713,7
dovoz	714,0	448,8	442,3	363,6
Sk 8 - průmyslové výrobky				
vývoz	1 710,9	1 483,4	1 648,5	1 011,3
dovoz	235,6	229,6	445,4	138,9
Sk 9 - ostatní				
vývoz	0,1	0,0	0,0	0,0
dovoz	0,1	0,0	0,0	0,0

České statistiky potvrzují ty norské v hlavních trendech vzájemné obchodní výměny. K hlavním českým vývozním komoditám patří výrobky skupiny 7 SITC (stroje a přepravní zařízení), které se dle českých statistik na celkovém vývozu do Norska v roce 2010 podílely 59,7%. Hlavní položkou českého dovozu z Norska je zemní plyn (skupina 3 SITC), který se na celkovém objemu dovozu v roce 2010 podílel 81,3%.

Při porovnání čísel z obou statistických zdrojů je nutné vzít v úvahu, že norské statistické údaje se obdobně jako u ostatních zemí významně liší a i v budoucnu se budou zřejmě odlišovat od údajů Českého statistického úřadu. Důvodem odlišností jsou jednak rozdíly v metodice a specifikách vzájemného obchodu a dále faktor re-exportu přes třetí zemi, která je ať již v ČR nebo v Norsku mnohdy vedena jako země původu.

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

Norský trh je co do počtu obyvatel poměrně malý (4,9 mil. obyvatel), nicméně představuje velkou kupní sílu. Českým podnikatelům se nabízí možnost výrobní a obchodní spolupráce s norskými partnery ve všech odvětvích zpracovatelského průmyslu, pokud se svými, stále ještě relativně nižšími mzdovými náklady jsou schopni dodat výrobek v požadované kvalitě a dohodnutém termínu. Pro velké české podniky je to především participace na subdodávkách pro tzv. „off shore“ projekty, související s těžbou a dopravou ropy. Podmínkou je však uspět ve veřejných výběrových řízeních a splnit náročné podmínky klasifikace, kvality a termínových požadavků. Vzhledem k velkému potenciálu norského finančního sektoru jsou dostupné i kapitálové zdroje.

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

K hlavním českým vývozcům do Norska patří firmy: Škoda Auto Mladá Boleslav, Sandvik Chomutov, Ferox Děčín, Vitana Byšice, Vítkovice Gearworks Ostrava, Elfe Krnov, Vesuvius Solar Crucible Třinec, Linde Frigera Beroun, Philip Morris ČR, Coca-Cola Beverages Praha a další.

K nejvýznamnějším dovozcům z Norska se řadí: RWE Transgas, Hayes Lemmerz Aluk. Ostrava, Agrofert Holding Praha, Ronal Jičín, Mittal Steel Ostrava, Moravia Steel Třinec, Třimet Prag Dobříš, Scandique Praha a další.

Kromě Českých aerolinií, které mají v Norsku své zastoupení od roku 1998 a pravidelně létají na přímé lince Praha - Oslo, založila v září 2008 dceřinnou společnost Sicar Nordic AS v Norsku společnost Sicar spol. s r.o. - výroba a servis sanitních vozidel. Mezi další firmy, které mají v teritoriu založenou joint-venture, patří Wikov Industry (Scana Wikov), Ferram (Smith-Ferram) a další.

Kapitálové účasti norských subjektů v ČR:

- Rieber and Son : výroba dehydrovaných potravinářských produktů - Vitana Byšice
- Jotun Powder Coatings CZ - práškové barvy
- Corro Coat CZ v Trmicích - práškové stříkací nátěrové hmoty
- Hydro Aluminium Prague - hliníkové výrobky

Kromě těchto investičních účastí působí v ČR další norské firmy: Cogen - výstavba vytápěcího systému v Novém Městě n. Moravě, Hydro - průmyslová hnojiva, Isola Platon - střešní krytiny, Det Norske Veritas - certifikace kvality, Pragonor/Nobo - kancelářský nábytek, Elopak s.r.o. - obaly, Kverneland Group Czech s.r.o. - zemědělská závěsná technika, Scandique s.r.o. - kamna, krby (Jotul), Sprint s.r.o. - sportovní vybavení, Tandberg - videokonferenční systémy, Yara Agri Czech Republic - prodej, distribuce průmyslových hnojiv a další.

Čelková hodnota norských investic v ČR je odhadována částkou zhruba 175 mil. USD (stav, který uvádí ČNB). Norští investoři se v ČR etablovali jako mimořádně seriózní; cenné je i to, že pro své zaměstnance v ČR vytvářejí velmi dobrý sociální systém.

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

S ohledem na zrušení místa obchodně-ekonomického úseku poskytuje ZÚ Oslo v omezeném rozsahu pouze základní informace k poptávkám českých i norských firem. Obchodním vztahům ČR-Norsko se věnuje kancelář CzechTrade v Kodani.

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

ČR neposkytuje Norsku žádnou rozvojovou pomoc.

Další informace :

- www.ssb.no - Statistický úřad
- www.regjeringen.no - centrální orgány
- www.norges-bank.no - Centrální banka

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

Bilance vzájemné výměny služeb - v mil. CZK z pohledu ČR

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy	1 484,3	-5 969,4	-14 531,2	1 502,7	-7 765,0
Výdaje	1 001,3	920,9	1 009,7	716,9	1 282,6
Saldo	482,9	-6 890,3	-15 540,9	785,8	-9 047,6

Zdroj: (ČNB, http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/bezny_ucet_pb_tc/index.html)

Saldo vzájemné výměny služeb je podle údajů evidovaných ČNB na běžném účtu platební bilance pro loňský rok záporné, a to navzdory relativně solidnímu aktivu v oblasti cestovního ruchu, námořní a silniční dopravy. Záporné saldo je však primárně způsobeno službami za obchodní operace se zbožím a ostatní služby související s obchodem.

Norský Centrální statistický úřad, který je gesčně odpovědným místem za zveřejňování informací o zahraničním obchodě sleduje údaje o obchodu službami pouze v kumulované podobě a nikoliv podle členění na jednotlivá teritoria, nebo podle jednotlivých druhů služeb.

Vyhodnocení poptávky po českých službách

Prioritní zájem je zvyšování služeb poskytovaných v rámci cestovního ruchu. Tento sektor služeb, zejména jeho propagaci, lze aktivně ovlivňovat jak ze strany ZÚ tak organizace CzechTrade v Kodani a CzechTourismu ve Stockholmu. Dobrým základem je skutečnost, že Praha byla v posledních letech několikrát vyhlášena destinací roku pro víkendové zájezdy a nadále si udržuje vysokou popularitu. V rámci turistického ruchu je možné dále uvažovat o akvizici českého lázeňství na norském trhu ve spojení s poskytováním komplexních služeb specializovaných rehabilitačních a zdravotnických zařízení (oční a zubní zařízení a dále nejrůznější kosmetická pracoviště).

Perspektivu v Norsku mají dále IT služby - vývoj SW na míru, svářecí a montážní práce, podnikání v oboru stavebnictví, rehabilitační a lázeňské služby, grafické práce.

Překážky a bariéry bránící českým poskytovatelům služeb proniknout na trh

Překážky a bariéry se příliš neliší od situace v řadě členských států EU (snad s výjimkou ochranných opatření u zemědělských produktů a alkoholických výrobků, kde stát uplatňuje svůj monopol nejen při jejich výrobě, ale i při jejich prodeji).

Perspektivy českých firem v oblasti služeb

Nejperspektivnější oblastí služeb je v Norsku, kromě služeb cestovního ruchu, stavebnictví. Z důvodu silné nabídky a velké iniciativy zejména ze strany Polska, ale také nových členských států EU z oblasti Pobaltí, však nejsou šance pro české firmy v oblasti služeb (v úvahu přichází stavební dělníci, architekti,

---

inženýři a počítačové experti) příliš vysoké. V poslední době se objevily možnosti v oblasti subdodávek montážních prací, které již úspěšně využily některé české firmy.

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Viz kapitola 8.2.

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Velmi solidní strukturální úroveň norského trhu je zajišťována hustou a plně kompatibilní sítí soukromoprávních institucí dovozců, vývozců, velkoobchodníků, maloobchodníků a odvětvově členěných jednotek, zajišťujících přímou realizaci obchodních toků zboží a služeb. Roli zastřešující organizace plní HSH (Handels og Servicenaeringens Hovedorganisasjon, anglicky Federation of Norwegian Commercial and Service Enterprises).

Norský trh je v podstatě otevřený. Jedinou jeho částí, kde jsou uplatňována protekcionářská pravidla, jsou oblasti obchodu se zemědělskými výrobky (zvl. potravinami) a alkoholem. Sledovanou komoditou s vysokým daňovým zatížením jsou rovněž i osobní automobily. Nicméně i v těchto oblastech dochází v rámci Dohody o evropském hospodářském prostoru k liberalizaci a unifikaci obchodních pravidel v souladu s legislativou EU a zásadami WTO. Další citlivou oblastí místního trhu je obchod s rybami a rybími výrobky.

Většina významnějších obchodních kontaktů hospodářských subjektů ČR v Norsku byla a stále je realizována prostřednictvím smluvních zástupců. Zástupce (většinou je vyžadována exkluzivita) má s ohledem na specifika norského trhu a norskou mentalitu podstatně lehčí pozici při umístování zboží cizí proveniencce na trhu, než zahraniční výrobce bez znalosti těchto specifíků a bez lokálně ověřené prestiže.

Ke standardním formám nalezení obchodního partnera patří setkání na výstavách, veletrzích, účast na obchodních seminářích a maximální využívání informačních zdrojů včetně informačních služeb, které poskytují podnikatelské sféře obchodní úseky ZÚ obou zemí.

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

Od vstupu ČR do EU a připojení k Evropskému hospodářskému prostoru platí v Norsku systém společný celému tomuto regionu. Přejícná opatření v Norsku zavedená pro žadatele o zaměstnání z nových členských zemí EU/EHP znamenají, že žadatel o zaměstnání musí požádat o povolení k pobytu. K žádosti přiloží platnou pracovní smlouvu, ze které vyplývá zaměstnání na plný úvazek a za platových podmínek v Norsku a v konkrétním odvětví obvyklých. Žádost lze podat na území Norska, může ji podat i zaměstnavatel a její vyřízení by mělo být hotové ve lhůtě nezbytně nutné pro posouzení. Uchazeč o zaměstnání může v Norsku bez dalšího povolení pobývat 6 měsíců.

Občané ČR, kteří přijíždějí jako samostatně výdělečně činní, na kontrakt apod., nepotřebují takové povolení. Informace lze nalézt na linku (kde si pak vyberete jazyk pro zobrazení informací) : <http://www.udi.no>

S účinností od 1.5. 2009 ruší Norsko přechodné období na volný pohyb pracovní síly pro ty členské státy EU, které vstoupily do unie v roce 2004, tedy i pro ČR. Přejícná období pro Rumunsko a Bulharsko bylo prozatím prodlouženo do 1.1. 2014.

Nedostatek pracovní síly na norském trhu již vedl k zjednodušení procesu najímání pracovníků z východní Evropy norskými firmami. Od ledna 2008 zavedly norské úřady nová nařízení pro pracovníky přicházející z deseti nedávno přijatých nových členských zemí Evropského hospodářského prostoru. Tato nařízení umožňují žadatelům zahájit práci již v době, kdy čekají na vyřízení žádosti o pracovní povolení. Po boomu v r. 2007, kdy norské úřady vydaly téměř 75 000 nových pracovních povolení - z nichž téměř čtvrtina pro pracovníky ve stavebním a konstrukčním průmyslu, nastalo díky globální krizi i v Norsku období poklesu zaměstnanosti.

Práci v Norsku a ostatních zemích EU a EHP pomůže najít evropský portál pracovní mobility EURES, který spustila Evropská komise a lze si na něm vybrat informaci i v češtině: <http://ec.europa.eu/eures/>, odkaz na něj je i na stránkách MPSV: <http://portal.mpsv.cz/eures/>. Své požadavky na pracovníky tam mohou umístit i zaměstnavatelé, kteří mohou volná místa nahlásit i na bezplatném telefonním čísle 00800 4080

4080. K září 2011 byla na tomto webu aktuální nabídka více než tisícovky pracovních míst v rámci Norska.

Aktuální nabídky pracovních příležitostí v Norsku, spolu s dalšími informacemi k této problematice, pro zahraniční zájemce nabízí portál www.careerinnorway.no, další informace jsou i na portálu norského úřadu práce: <http://www.nav.no/English>.

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

V Norsku je registrováno téměř cca 1600 společných podniků se zahraniční účastí. K licencovaným obchodním aktivitám patří dovozy alkoholu (vč. piva) a potravin všeho druhu. Obě kategorie jsou však pod tlakem mezinárodních závazků postupně liberalizovány.

Každý nový podnikatelský subjekt v Norsku musí být oficiálně zapsán v Norském registračním centru, Broennoeysundregistrene, který plní funkci odpovídající obchodnímu rejstříku ČR. Zde je možno rovněž získat běžné majetkoprávní informace o registrovaných firmách. Kompletní kontaktní údaje jsou uvedeny na linku: <http://www.brreg.no/english/addresses/>.

Registrační centrum je státní organizací řízenou ministerstvem spravedlnosti a policie zodpovědnou nejen za registraci ekonomických subjektů, ale i za legislativu v této oblasti včetně konzultačních a školicích aktivit.

Systém jednotné registrace byl zaveden v r. 1998, kdy nahradil registraci zajišťovanou místními úřady fungujícími při obchodních soudech. Lhůta provedení registrace se tak zkrátila na 1–7 dní. Tento systém přiděluje registrovanému subjektu jediné registrační číslo, sloužící potřebám různých úřadů. Informace poskytované centrem jsou právně závazné. Zavedení tohoto systému výrazně přispělo nejen ke snížení duplicity vyžadovaných informací, ale prostřednictvím větší transparentnosti i ke snížení ekonomické kriminality.

Centrum poskytuje své informace on-line, na CD-ROM, internetu, telefonicky, faxem, prostřednictvím certifikátů, katalogů apod. Banky, pojišťovny a další finanční instituce mají přístup do registru přímo ze svých systémů.

Podle norského obchodního zákoníku je možné založit následující druhy obchodních společností:

Akciová společnost(a limited liability company, „aksjeselskap“ – AS)

Společnost s ručením neomezeným(a company of unlimited liability, „ansvarlig selskap“ – ANS – každý vlastník má osobní zodpovědnost za všechny dluhy a „Delt ansvar“ – DA – kolektivní zodpovědnost za všechny dluhy a jednotliví vlastníci pouze do určité výše)

Podnik jednotlivce(self-employed business, „enkelpersonsforetak“),

případně také družstvo nebo částečné vlastnictví a další typy společností (např. asociace, NGO organizace atd.)

Forma akciové společnosti, z důvodu náročnosti právních a daňových podmínek, vyžaduje pomoc specializovaných komerčně právních kanceláří. Zápisné této formy společnosti je cca. 6.000.- NOK a minimální základní kapitál podle zákona o společnostech s ručením omezeným je 100.000.- NOK. K registraci je nutno dále předložit jmenovité složení řídicích orgánů společnosti, jméno oficiálního jednatele společnosti a jméno auditora. V případě subjektu se zahraniční účastí je vyžadováno pracovní povolení pro zaměstnání cizího státního příslušníka. Tato forma je podstatně složitější a časově náročnější. Podnikatelé, kteří v rámci svého podnikání prodávají zboží či služby, musí být registrováni ve VAT registru. Veškeré důležité norské zákony, zpravidla přeložené do angličtiny lze nalézt na oficiálním portálu norské vlády a jednotlivých ministerstev www.regjeringen.no.

Informace o zakládání podniků a zahájení podnikání v Norsku jsou publikovány na speciálním portálu Ministerstva obchodu a průmyslu - BEDIN : www.bedin.no v angličtině (jakýsi průvodce pro začínající podnikatele). Magistrát hl. m. Osla má též své stránky pro začínající podnikatele - viz: <http://>

www.oslo.technopole.no/English/ . K dispozici je rovněž tzv. „Horká linka pro podnikání“ (Business Hotline). Na telefonním čísle 800 33 840 lze obdržet informace o podnikání od zkušeného obchodního poradce.

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Norský trh s ohledem na svoji relativně malou velikost a norskou mentalitu dává přednost zboží dodávanému tradičním dodavatelem a v ověřené kvalitě. I přes tuto skutečnost se však neuzavírá novým výrobkům a novým obchodním spojením. Podmínkou proniknutí na trh je především serióznost, důstojná prezentace a samozřejmě kvalita.

Propagační a reklamní kampaně jsou běžnou součástí obchodních aktivit. Propagačně lze využít všechny prostředky, které jsou za tímto účelem využívány v ekonomicky vyspělém světě. Za jednu z nejefektivnějších forem prezentace je v Norsku považována firemní účast na specializovaných veletrzích a výstavách, doplněná vhodnou mediální kampaní případně i odborným seminářem. Podmínkou úspěchu je však dostatečná připravenost takové akce včetně předchozího oslovení potenciálních partnerů.

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

K dispozici je standardní systém komerčně právních kanceláří, obchodních komor a konzultačních firem. Přibližný náklad na likvidaci jednoduchého právního sporu, kterým může být nedobytná pohledávka, je oceňován na částku cca 150 000 NOK.

Tak jako v ostatních zemích EHP pomáhá tuzemským podnikatelům a občanům neformálně a bezplatně řešit problémy na vnitřním trhu Norska české centrum SOLVIT. Na centrum SOLVIT se mohou podnikatelé a občané obracet v případech, že se cítí být poškozeni špatnou aplikací evropského práva některým ze státních orgánů členského státu EU, resp. EHP.

Podnikatelé se mohou na centrum obracet zejména, když se dostanou do potíží s přístupem zboží a služeb na trh v jiném členském státě EU, resp. EHP, dále v případě práva usadit se v jiné členské zemi za účelem podnikání, při uznávání diplomů a profesních kvalifikací, ale i v otázce daní, veřejných zakázek či hraniční kontroly. Podnikatelé se v zahraničí mohou setkat také s problémy se sociálním zabezpečením nebo s registrací motorových vozidel.

V každém státě EU, resp. EHP (tedy i v Norsku) je centrum SOLVIT a výhodou systému je, že jednotlivá centra jsou elektronicky propojena, což umožňuje rychlou komunikaci a spolupráci mezi nimi.

Podrobné informace o systému SOLVIT lze nalézt na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu <http://www.mpo.cz/dokument71414.html> nebo také na adrese http://ec.europa.eu/solvit/site/index_cs.htm. SOLVIT centrum pro ČR sídlí na adrese:

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

Odbor vnitřního trhu a služeb EU
Na Františku 32
110 15 Praha 1
tel. 00420 224 062 470
e-mail: solvit@mpo.cz.

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Specifický výběrový systém existuje pouze u ropného sektoru respektive u vybraných jednotlivých akcí strategického průmyslového významu (výstavby hliníkáren, cementáren atd.). Gestorem těchto tendrů je norské ministerstvo obchodu a průmyslu a ministerstvo ropného a energetického průmyslu (ve vybraných případech ve spolupráci s dalšími kompetentními orgány). Největší výběrová řízení jsou vypisována na využití nalezišť ropy a plynu. Koncese se udělují na dobu deseti let s opcí prodloužení na třicet let. O každém takovémto výběrovém řízení jsou poskytovány veřejné informace.

Většina veřejných tendrů je realizována z rozpočtových nákladů krajských a okresních státních orgánů, které tyto informace zveřejňují v elektronické podobě na linku: <http://www.doffin.no/>. Databázi tendrů EU a EHP (včetně Norska) lze nalézt na webové stránce <http://ted.europa.eu/TED/misc/chooseLanguage.do> (TED je zkratka pro databázi Tenders Electronic Daily)

8.7. Problémy a rizika místního trhu

Norský trh je trhem malým, plně liberalizovaným a formálně otevřeným s vysokým stupněm konkurence na straně nabídky. Norsko je díky svému ekonomickému potenciálu zajímavým pro světové producenty a distributory, kteří k prezentaci a udržení si svého postavení na vyspělém norském trhu používají široce rozvětvené a pestré formy obchodních technik a operací.

V řadě odvětví však Norsko aplikuje poměrně striktní ochranná opatření, která jsou obvykle umocněna existencí jednoho jediného monopolního dodavatele/poskytovatele služeb.

K norskému standardu „dobrých obchodních mravů“ patří počáteční rezervovanost, solidnost, serióznost a smysl pro poctivé plnění závazků. Porušování těchto norem je zpravidla spojeno s rizikem ztráty dobrého jména a možnosti dále podnikat v Norsku, neboť norská podnikatelská komunita je relativně malá a informačně propojená.

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

Problematika ochrany duševního vlastnictví je v Norsku v gesci Norského Patentového úřadu, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva spravedlnosti a při sjednávání mezinárodních dohod také Ministerstva zahraničních věcí. Norský Patentový úřad: <http://www.patentstyret.no/en/english/> byl založen jako vládní úřad, který spadá pod Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Podepsáním Dohody o Evropském hospodářském prostoru přistoupilo Norsko k mnoha významným dohodám také v předmětné oblasti.

V důsledku svého členství ve WTO pozměnilo Norsko rovněž svou legislativu v souladu s Dohodou o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights).

Norsko je signatářskou zemí Smlouvy o patentové spolupráci a v současnosti se připravuje na připojení k Evropské patentové konvenci.

ZÚ není znám případ porušování práv duševního vlastnictví ve vztahu k českým subjektům v Norsku.

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Platební podmínky používané při obchodní výměně s Norskem se neliší od podmínek běžně používaných ve vyspělých evropských zemích. Norští podnikatelé jsou známi svým rezervovaným přístupem a seriózností. Od svých obchodních partnerů vyžadují spolehlivost a přímé jednání. Z těchto postojů se odvíjí i jejich platební morálka, která je v zásadě velmi dobrá.

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Majitelem výstavního areálu v Lillestrømu, vzdáleném cca 25 km od Osla, je společnost NORGES VAREMESSE AS, která je v podstatě monopolním realizátorem veletržních a výstavních akcí komerčního charakteru v hlavním městě. V novém, moderním areálu je k dispozici celková krytá výstavní plocha 32 000 m² obklopená volnou výstavní plochou o rozloze 3 ha.

V r. 2010 se Česká republika po mnohaleté přestávce zúčastnila státní expozicí na veletrhu Industrial Trade Fair.

Z hlediska rozsahu a komoditního zaměření patřily v roce 2011 k nejvýznamnějším akcím vhodných pro českou účast následující:

Výstaviště Lillestrøm

Měsíc	Datum	Název akce	Náplň
Leden 2011	13. - 16.	Reiseliv 2011	Veletrh cestovního ruchu, turistiky
Leden	27. - 30.	Gift & Interior	Interiéry, dekorace, dárkové předměty
Únor	8. - 11.	Smak '11	Potraviny, nápoje, cateringové vybavení
Květen	24. - 27.	Nor-shipping	Lodní a námořní doprava, služby, produkty - mezinárodní veletrh
Září	8. - 10.	Transport	Dopravní prostředky a služby, balicí materiály a d.
Říjen	19. - 23.	Bygg Reis Deg	Mezinárodní stavební veletrh

Program výstaviště a veletrhy na rok 2012 jsou k dispozici na www.messe.no, a to včetně nezbytných pokynů v anglickém jazyce.

Některé propagační a kontraktační výstavy bývají uspořádány při různých mezinárodních společenských akcích v Bergenu, Trondheimu a Stavangeru.

V dvouletých intervalech jsou pořádány veletrhy se strojírenskou tematikou NOR-SHIPPING (květen/červen) a Industridagene (srpen/září), olejářský veletrh ONS - OFFSHORE NORTHERN SEAS ve Stavangeru (srpen) a veletrh zabývající se obchodem a zpracováním ryb NOR-FISHING (srpen) v Trondheimu, střídající se s veletrhem rybního průmyslu s důrazem na chov ryb na rybích farmách AQUA-NOR (rovněž v srpnu v Trondheimu).

Další informace :

- www.ssb.no - Statistický úřad
- www.messe.no - veletržní a výstavní aktivity v Norsku
- www.lovddata.no - zákony a právní předpisy
- www.regjeringen.no - centrální orgány

9. Investiční klima

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Pro vstup zahraničního kapitálu do Norska platí v zásadě liberální a rovnocenné podmínky, běžné v zemích EU, jsou však oblasti, které politici chápou jako „národní zájem“ nebo „součást suverenity“ (ropa, plyn, energetika...). V Norsku v současné době působí přes cca 1600 společností se zahraniční účastí. V rámci Dohody o evropském hospodářském prostoru má Norsko i sjednocené podmínky pro fungování kapitálového trhu. Jistá omezení se týkají pouze strategického přístupu k nerostným surovinám a k trhu cenných papírů.

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Přímé zahraniční investice (v mld. NOK)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Přímé investice v zahraničí	741,7	839,6	1 015,1	976,1	1 094,1
Přímé zahraniční investice v Norsku	599,0	679,5	789,7	850,3	901,4

Do výše uvedených statistik se nezapočítávají objemy norských portfoliových investic v zahraničí (více než 1 000 mld. NOK) a prostředky vládního penzijního fondu Global, které jsou rovněž v celém svém objemu přesahujícím 3 000 mld. NOK investovány v zahraničí. Informace o investičních aktivitách Vládního penzijního fondu jsou v kap. 5.1.

Vzhledem k norské specializaci v odvětví explorační, extrakční a zpracování ropy a zemního plynu značná část norských investic v zahraničí směřuje do tohoto odvětví k posílení pozice Norska v tomto odvětví. Stejná logika funguje i v opačném směru a investice do ropného průmyslu je v Norsku tou nejjistější a zpravidla i tou nejvýnosnější.

Dále viz kapitola 9.4.

9.3. České investice v teritoriu

Kromě drobných a objemově bezvýznamných investic do místních letních rekreačních zařízení není v Norsku známa žádná větší investice z české strany.

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Mezi odvětvími, která se jeví z hlediska struktury českého zahraničního obchodu jako nejperspektivnější pro export, má výsadní postavení ropný sektor, který bude (v závislosti na cenách ropy) dlouhodobě lukrativní sférou investorů i dodavatelů. V průmyslovém sektoru se zahraniční investoři soustřeďují především na zpracovatelská odvětví, na těžbu a zpracování barevných kovů.

Příjemcem zahraničních investic je i sektor obchodu a turistických služeb (hotely, restaurace), ve kterém nalézá své uplatnění především švýcarský kapitál a zdroje ze zemí EU (limity turistického průmyslu jsou m.j. v omezené a drahé pracovní síle). Téměř jednu čtvrtinu zahraničních investic v Norsku absorbuje finanční sektor, zejména pak pojišťovny, realitní kanceláře a obchodní banky. Faktorem, který obecně negativně ovlivňuje zahraniční investory v jejich kalkulacích, je drahá pracovní síla a dopady její ceny do provozních nákladů.

9.5. Rizika investování v teritoriu

Kromě běžných podnikatelských rizik žádná zvláštní rizika v oblasti investic ani v obchodě s Norskem neexistují. Ratingové hodnocení bankovních a investičních rizik se pohybuje vysoko v hodnotách třídy A (AAA+).

Další informace :

- www.ssb.no - Statistický úřad
- www.norges-bank.no - Centrální banka
- www.regjeringen.no - Centrální orgány

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

Norsko je stabilní demokratickou zemí, ve které není na pořadu dne nějaký nečekaný, dramatický vývoj. Jeho ekonomika stojí na solidních základech a pakliže nedojde k dramatickému poklesu ceny ropy a zemního plynu, bude Norsko vykazovat nejen veškeré růstové parametry, ale i parametry zcela zdravé ekonomiky. Mnohem více než makroekonomický vývoj bude norskou ekonomiku ovlivňovat vývoj světové ekonomické situace, finanční krize eurozóny a následné reakce světových trhů. S ohledem na závislost norské ekonomiky na těžbě a obchodu s ropou a zemním plynem by však tyto otřesy mělo zvládnout lépe, než ostatní evropské země.

Navzdory solidním výsledkům norské ekonomiky (růst HDP pevninského Norska 1%, prognózy substantivního, až 3% růstu v roce 2012, nejnižší nezaměstnanost v Evropě, nízká inflace) a velmi zdravým státním financím (plusový rozpočet ve výši 10-12% HDP, mimořádně kladné saldo zahraničního obchodu) není Norsko v žádném případě imunní vůči problémům eurozóny. Vedle skutečnosti, že norský vládní fond drží dluhopisy postižených zemí EU za více než 50 mld. euro, je provázanost norské ekonomiky s eurozónou natolik velká, že její potíže se přímo odráží na kondici norské ekonomiky, pozici norské koruny, jakož i náladě na oselské burze. Dluhová krize a s ní spojená panika na světových trzích způsobila, že v první polovině srpna burzovní index OBX klesl o 21,7%. S oživením v druhé polovině měsíce sice umazal téměř polovinu svých ztrát, aby následně na počátku září zahájil znovu sestupnou tendenci. Na schůzce ekonomických ministrů vlády 16. srpna 2011 nebyla přijata žádná mimořádná opatření. Dle ministra financí Johnsen je nejlepší obranou proti krizi zachování přebytkových rozpočtů, fiskální disciplíny a ideálně i levného NOK, který by usnadnil export při potížích eurozóny. Otázka „levného NOK“ trápí Norsko aktuálně nejvíce. Den poté, co Švýcarsko zafixovalo CHF vůči euru, nastal „run“ na NOK, který během jednoho týdne zhodnotil téměř o 8% vůči euru. Tato situace je velmi nežádoucí pro norské firmy, které mají výrobní náklady v NOK a odbytu v eurech. Průmyslové kruhy a postupně stále více politiků volají po snížení úrokových sazeb a tím uvolnění tlaku na NOK. Norsko, které je závislé na odbytu v eurozóně, nemůže mít agresivnější měnovou politiku než země eurozóny, kde jsou minimální úrokové sazby.

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

S ohledem na stabilizovaný stav z pohledu zapojení Norska do mezinárodních uskupení a organizací nelze v této oblasti očekávat do konce roku 2011 zásadní změny. Větší zapojení Norska se předpokládá v oblasti klimatických změn, kde si Norsko klade ambiciózní cíle pro snižování emisí a podporu technologií a projektů, které mohou snížit náklady ze snižování emisí skleníkových plynů. Tato strategie a její splnění, které má i demonstrativní efekt pro zbytek světa, však vyžaduje dlouhodobý politický závazek. Dle doporučení, uvedených v poslední zprávě OECD, by měla být vládou přijata opatření na minimalizaci nákladů, jmenovitě odstranění výjimek a zvláštních sazeb daní z emisí CO₂ a rozšiřování obchodování s emisemi.

Ministr financí Sigbjørn Johnsen předložil dne 6.10.2011 v norském parlamentu návrh rozpočtu na rok 2012. Jako již tradičně se jedná o rozpočet silně přebytkový: 323,1 mld. NOK (1 bil. Kč), resp. 11,5% HDP, což je způsobeno především očekávanými příjmy z prodeje ropy a zemního plynu (v roce 2010 byl přebytek rozpočtu ve výši 10,8% HDP, v roce 2011 se očekává přebytek dokonce ve výši 13,6% HDP). Zatímco všude v Evropě se masivně škrtá a redukuje se vládní výdaje, Norsko jde díky svým příjmům z ropy zcela opačným směrem. Kdybychom však odečetli vládní příjmy z prodeje ropy a dividend ze státem vlastněných podílů ropných konsorcií, rozpočet by byl ve schodku 120,2 mld. NOK (372,6 mld. Kč). Přebytek rozpočtu, dle norské tradice směřuje do vládního penzijního fondu Global a vláda ze zisků z prodeje ropy smí na financování ostatních priorit použít pouze 4% (Toto pravidlo bylo porušeno v době finanční krize v letech 2009-10 a norské ministerstvo financí nevyklučuje, že v případě prohlubování současné finanční krize eurozóny toto pravidlo se souhlasem parlamentu opětovně poruší).

Johnsen ve svém projevu při předkládání rozpočtu zdůraznil, že Norsko rozhodně není imunní vůči krizi eurozóny, jakkoliv jeho makroekonomické parametry za rok 2011 by nasvědčovaly opak (nezaměstnanost

3%, růst HDP 1,7%, inflace 1,6%, bilance běžného účtu +14% HDP, přebytek obchodní bilance atd.). Proto je rozpočet na norské poměry navržen relativně konzervativně s akcentem na tradiční norské priority: zaměstnanost, rozvoj dopravní infrastruktury, zdravotnictví a sociální péče. Růst mezd se očekává opět na úrovni 4% a podle ministra Johnseny bude dlouhodobě neúnosné, aby náklady na pracovní sílu byly o 50% vyšší než v zemích eurozóny. Novým fenoménem v rozpočtu je substantivní navýšení výdajů na obranu a bezpečnost ve světle teroristického útoku v Oslo a na ostrově Utøya. Ministerstvo obrany a Ministerstvo spravedlnosti a policie (vnitro) tak získaly o 3,35%, resp. 10,2% navýšené rozpočty.

Norská vláda pro rok 2012 nepředpokládá zvyšování daní s výjimkou zvýšení prostřední sazby DPH na potraviny, která bude od 1.1.2012 zvýšena ze současných 14% na 15% (nejnižší sazba na turismus a kulturu ve výši 8% a nejvyšší sazba na veškeré zboží a služby s výjimkou potravin ve výši 25% zůstává rovněž nezměněna). K mírným korekcím dochází rovněž u daně z příjmů v souvislosti s úpravou rozsahu pásmem progresivního zdanění.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

Mezi odvětvími, která se jeví z hlediska struktury českého zahraničního obchodu jako nejperspektivnější pro export, má výsadní postavení ropný sektor, který bude (v závislosti na cenách ropy) dlouhodobě lukrativní sférou investorů i dodavatelů. V průmyslovém sektoru se zahraniční investoři soustřeďují především na zpracovatelská odvětví, na těžbu a zpracování barevných kovů, které v poslední době opět ožívuje.

V souvislosti s nezbytnou modernizací železničních tratí a vozového parku (je však zatím jen v podobě politické debaty, výjimkou je plánovaná modernizace vozového parku - tramvají, kde se již Škoda Plzeň účastní tendru) by se mohla jevit možnost i pro české subdodávky. Další možnosti jsou v oblasti služeb - zejména ve stavebnictví.

Ve všech uvedených odvětvích a řadě dalších existujících v Norsku je potenciál možné účasti i pro „zdravé“ české firmy, zejména ve formě subdodavatelských aktivit, outsourcingu. Vzhledem k vysokým mzdovým nákladům je výroba subdodávek pro finální norskou výrobu vyhledávaná a výrobní kooperace a spolupráce je žádoucí. České firmy ovšem musí být připraveny na tvrdou konkurenci na norském trhu a jako samozřejmost se považuje naprosto seriózní jednání a poctivé plnění závazků. Porušování těchto norem je spojeno s rizikem ztráty dobrého jména a vzhledem k velikosti trhu zpravidla i možnosti dále podnikat v Norsku. Některé české firmy, zejména malí a střední podnikatelé, ve snaze dosáhnout vysokého zisku, na základě obecných informací, že Norsko je zemí s vysokými cenami, nerozumně kalkulují výši svého zisku do nabídkových cen, které se poté stávají bezkonkurenčně vysokými a jsou příčinou ztráty zájmu o nabídku.

Dále viz kapitola 7.4.